

Regionpolitisk plattform 2027-2030

**Vänsterpartiet
Storstockholm**



LÄSANVISNING

Plattformen beskriver Vänsterpartiets regionala politik med *målgrupperna* medlemmar samt invånare med högt intresse för Region Stockholms politiska frågor. Plattformen är inte i första hand tänkt som ett brett utåtriktat material. I kommunikation i valrörelsen 2026 tas material fram med platformen som underlag, exempelvis kortare sammanfattning i valplattform, sakfrågematerial och ”frågor och svar”.

Plattformen ska vara en vägledning för regiongruppens parlamentariska arbete 2027–2030. Vi vill forma en sammanhållen berättelse med en röd tråd från långsiktiga visioner (*kapitel 1*), till inriktning på det vi vill genomföra under mandatperioden (*kapitel 2*), för att sedan konkretiseras i *ett urval* av centrala dagspolitiska sakfrågor (*kapitel 4*). Alla våra ställningstaganden i olika frågor finns inte med här utan vi hänvisar mer detaljerat till Vänsterpartiets budgetförslag för Region Stockholm.

Vänsterpartiet vill ha omfattande samhällsförändring och demokratisering. I *kapitel 3* behandlas hur vi ser på förändring genom parlamentariskt arbete och sociala rörelser. Vi ger också en positionering i förhållande till makten i regionen. Vänsterpartiet vill vara med och styra Region Stockholm för att få igenom mer vänsterpolitik under mandatperioden 2027–30.

FÖRKORTNINGAR

När vi skriver ”Region Stockholm” så avses den kommunrättsliga organisationen.
När vi skriver ”regionen” så avses det geografiska området som utgörs av Stockholms län.
”Vi” syftar på Vänsterpartiet. I texten är det självklart /underförstått att alla ståndpunkter är Vänsterpartiets. Vänsterpartiet skrivs sparsamt ut där vi särskilt vill poängtera någon ståndpunkt.

”Vårdval” är benämningen på de delar av sjukvården som Region Stockholm bedriver vård inom ramen för LOV. För närvarande finns knappt 40 olika Vårdval. Vårdval enligt LOV innebär fri etablering av utförare, att patienten kan välja och välja om utförare, samt att ersättningen till utföraren följer patientens val.

ASIH = Avancerad sjukvård i hemmet

BUP = Barn och ungdomspsykiatri

KSON = Kommunalförbundet Sjukvård och Omsorg i Norrtälje

LOV = Lagen om valfrihetssystem

RUFS = Regional utvecklingsplan för Stockholms län

SKR = Sveriges kommuner och regioner

SL = Storstockholms lokaltrafik

SLSO = Stockholms länssjukvårdsområde

Innehåll

LÄSANVISNING.....	1
FÖRKORTNINGAR	1
I. EN JÄMLIK, RÄTTVIS OCH HÅLLBAR REGION	3
I.1 Sjukvård efter behov	3
I.2 Satsa på kollektivtrafiken	4
I.3 Regionplanering för en klimatsmart framtid utan klyftor	5
I.4 Kultur och folkbildning som stärker demokratin.....	6
II. INRIKTNING FÖR EN RÖDGRÖN REGION MANDATPERIODEN 2027–2030	7
II.1 Ta tillbaka kontrollen – verksamheter i egen regi	7
II.2 Gemensam och rättvis finansiering av nödvändiga resurser	8
II.3 Nära vård med helhetssyn.....	9
II.4 Utjämna klassklyftor – för folkhälsa och trygghet	9
II.5 Kollektivtrafik att lita på	10
II.6 Klimatnödläge	11
II.7 Kultur och folkbildning bygger demokrati	11
II.8 Förbättra personalens arbetsvillkor	12
II.9 Ersättning efter behov – inga gräddfiler i vården	13
III. FÖRÄNDRING ÄR MÖJLIG	13
III.1 Det parlamentariska läget – Vänsterpartiets position.....	13
III.2 Utan rörelse ingen förändring	14
III.3 Starka kapitalintressen	15
IV. STÄLLNINGSTAGANDEN I SAKFRÅGOR.....	16
IV.1 Folkhälsa, tandvård och den nära vården.....	16
IV. 2 Akut- och specialistvård	18
IV.3 Kvinnors hälsa och genusperspektiv.....	23
IV.4 Funktionsrätt.....	25
IV.5 Äldre i samhället	27
IV.6 Kollektivtrafik.....	28
IV. 7 Klimatnödläge och biologisk mångfald.....	32
IV.8 Regional utveckling, bostäder och infrastruktur	35
IV. 9 Kultur och folkbildning	39
IV. 10 Kompetensförsörjning och personalens arbetsvillkor ..	41
IV. 11 Ekonomi, styrning och stöd	43
INDEX FÖR ÄMNEN I KAPITEL I	47

I. EN JÄMLIK, RÄTTVIS OCH HÅLLBAR REGION

Vänsterpartiet är ett socialistisk, feministiskt och antirasistiskt parti på ekologisk grund. Det vägleder vår politik för Region Stockholm. Det handlar om människovärde och människosyn, om rättvisa och jämlika villkor. Det ska inte spela någon roll vem du är eller hur mycket pengar du har, du ska ha rätt till samma hjälp från samhället när du behöver den. Vi vill omfördela resurser så att fattiga och rika, kvinnor och män, ges likvärdiga möjligheter att påverka sina liv utifrån sina individuella förutsättningar. Vi vill ha bort all diskriminering – på grunderna kön, ålder, etnisk tillhörighet, religion, funktionsnedsättning, könsidentitet och sexuell läggning.

I.1 Sjukvård efter behov

Vi vill ha en jämlik hälso- och sjukvård. Vården ska finansieras gemensamt, fördelas efter behov, demokratiskt styrd och i huvudsak vara gemensamt ägd. Du ska ha rätt till god vård, oavsett om du bor i centrala Stockholm eller Norra Botkyrka, Järva eller Södertälje. För att lyckas med det behöver vi ta tillbaka kontrollen över vården, så att vi demokratiskt kan styra både vilken vård som ska erbjudas och var i regionen den ska finnas. När marknaden får styra fritt gynnas de rikaste med goda levnadsvillkor på bekostnad av grupper med större behov. Så kan vi inte ha det.

Målet är att hälso- och sjukvårdslagens portalparagraf ska bli verklighet:

”Vården ska ges med respekt för alla människors lika värde och för den enskilda människans värdighet. Den som har störst behov ska ges företräde till vården.”

Kärnverksamheterna på vårdcentraler och sjukhus ska stärkas för att ge förutsättningar att klara sina uppdrag i tid på ett patientsäkert sätt. Vårdcentralerna ska ha tillräckliga resurser för att vara den första och kontinuerliga kontakten med vården.

Tidigare borgerliga styren i Region Stockholm har utsatt verksamheten för långtgående privatisering och marknadsexperiment. Den splittrade sjukvården innebär att patienter bOLLAS runt mellan privata vårdgivare och vård i egen regi i ett valsystem där de inte har insyn i vad de olika valen står för. ”För att orka vara sjuk måste du vara frisk” känner många igen sig i. Sjukvården fungerar bra om du blir akut sjuk med ett tydligt problem, men mindre bra om du har multisjukdom, kroniska sjukdomar och ohälsa över tid. Vi vill ha en sjukvård som är sammanhållen och bygger på kontinuitet, som erbjuder vård till dem med störst behov först.

Pandemin blottade behovet av en mer robust sjukvård. Det ska finnas marginaler för att möta kriser och när samhället i övrigt rustar får inte sjukvården glömmas bort genom fortsatt underfinansiering. Krig, klimatkris och osäkerhet i omvärlden har ytterligare stärkt behovet av beredskap. Vi är skeptiska till att nya administrativa överbyggnader för beredskap och kris

skapas. Region Stockholm blir robust genom att stärka de ordinarie kärnverksamheterna. När staten ställer högre beredskapskrav måste de också bidra med finansiering.

Privatiseringar och vårdval driver på byråkratin och ger snedvridna prioriteringar. Att ta emot många patienter med förkylningar i välbärgade områden ger snabba inkomster, medan vård till multistjuka äldre eller folkhälsoarbete i eftersatta områden inte blir lönsamma. Vi vill att LOV (Lagen om valfrihetssystem) tas bort inom primärvården. Den okontrollerade etableringsrätten, att vårdbolag kan öppna var de vill, utan hänsyn till behov, bäddar för oseriösa bolag och välfärds kriminalitet. Vi vill minska mängden vårdval. De första stegen har tagits för att ta tillbaka kontrollen från privata vårdbolag, men det är en lång väg kvar. Privata aktörer med ideella mål kan vara komplement medan aktiebolag med enbart vinstmotiv inte har någon plats i Vänsterpartiets vårdvision.

Möjligheten att köpa sig före i vårdkön ska inte finnas. Därför ska regionen förbjuda privata bolag från att erbjuda både skattefinansierad och försäkringsbolagsfinansierad vård i samma verksamhet. Förbudet syftar till att hindra den privata vården att ha två olika köer; en för grupper som kan betala och en för grupper som inte kan.

I.2 Satsa på kollektivtrafiken

Vi vill ha en kraftigt utbyggd kollektivtrafik. Det är viktigt för att vårt vardagsliv ska fungera, för att ge lika möjligheter till mobilitet och för att näringslivet ska ha goda förutsättningar. En utbyggd kollektivtrafik är också det viktigaste som Region Stockholm kan göra för att möta klimatkrisen.

Viktiga samhällsfunktioner, som kollektivtrafik, ska inte åläggas privata aktörer att driva och ha ansvar för. Den osäkra omvärlden som aktualiserar frågor om säkerhet och robusthet i vår infrastruktur ger ytterligare argument för att kollektivtrafik ska drivas i samhällets regi. Ständiga upphandlingar skapar också otrygghet för personalen och medför en ständig press till det sämre för arbetsvillkor. Därför vill vi bedriva kollektivtrafiken i egen regi utan vinstintressen.

Möjligheten att nyttja regionens utbud av bostäder, arbetstillfällen, service, kultur och natur är ojämnt fördelad, till fördel för den som har egen bil. Vi vill ändra på det och skapa ett samhälle som ger alla samma möjligheter till mobilitet. Kollektivtrafik, cykel och gång ska prioriteras före nya motorvägar och massbilism.

I stockholmsregionen står utsläppen från transportsektorn för cirka hälften av de totala koldioxidutsläppen. För att minska utsläppen måste kollektivtrafikens andel av de motoriserade resorna öka kraftigt. Då krävs att kollektivtrafiken är trygg, billig, fungerande, välskött och går i tid så att fler ser att det är möjligt att ställa bilen. Vi behöver stora investeringar i infrastruktur och fordon. Utöver att bygga nya spår och tvärförbindelser måste vi öka kapaciteten och bekvämligheten genom bättre framkomlighet för busstrafiken, tätare turer samt smidigare övergångar mellan olika trafikslag.

Vi vill hålla nere kostnaden för att åka kollektivt. Det är en radikal fördelningspolitik att finansiera kollektivtrafiken genom skatt i stället för med taxor. Vi vill sänka biljettpriserna med prioritet för barn och unga, studerande och pensionärer. Vårt mål är att införa avgiftsfri kollektivtrafik – nolltaxa - för alla. För att nolltaxa ska kunna förverkligas krävs nya finansieringsmodeller och en statlig politik för stärkt finansiering av kollektivtrafik.

Grundläggande för en väl fungerande kollektivtrafik är att det finns personal som håller trafiken igång. Tyvärr råder det allvarlig brist på bussförare, tågförare, och andra personalkategorier inom kollektivtrafiken. För att säkra kompetensförsörjning vill vi förbättra arbetsvillkoren och sluta med upphandlingar som medför osäkra och ständigt försämrade villkor.

I.3 Regionplanering för en klimatsmart framtid utan klyftor

Stockholmsregionen är Sveriges rikaste region. Här finns en mångfald av människor som med sitt arbete skapar utveckling. Här finns globala storföretag, innovativ forskning och ett myllrande kulturliv. Men klimatavtrycket är för stort och välståndet fördelas inte jämnt och rättvist. Regionen kännetecknas av ökande klyftor mellan rika och fattiga och mellan välbeställda och eftersatta områden. Vi vill ha en aktiv, och mer styrande, regionplanering för att möta klimatkrisen och utjämna de sociala klyftorna.

Jorden är i en klimatkris, utvecklingen måste vändas mycket snabbt. Vi vill att Region Stockholm ska utlysa klimatnödläge. Det innebär att alla beslut ska bedömas utifrån vilka effekter det får för klimatet. Klimatfrämjande insatser ska prioriteras och tidigare klimatskadliga beslut – framför allt infrastruktur som är planerad men inte byggd - ska omprövas. Arbetet med klimatfrågor måste omfatta alla de utsläpp som orsakas av hur vi lever och arbetar i regionen. I vår vision om en hållbar stockholmsregion ska de totala utsläppen orsakade av vår konsumtion vara i linje med Parisavtalet. En jämlik och solidarisk region är mer hållbar. Det är de rikaste i samhället som bidrar mest till klimatkrisen genom sina resvanor och sin konsumtion. Samtidigt är det de fattigaste, som orsakar minst klimatskada, som drabbas först och hårdast av klimatkrisens effekter. Människor drivs av omtanke om kommande generationer och solidaritet med utsatta människor i Sverige och världen. Vi vill förstås ha det bra, men inte på bekostnad av andra.

De ökande klyftorna får tydliga rumsliga uttryck i en storstadsregion. Det är stora skillnader i levnadsvillkor mellan kommuner i länet och mellan olika bostadsområden. Segregationen i sig blir ett problem som förstärker socioekonomiska skillnader. När människor med olika bakgrund inte längre möts i vardagen, i skolor, föreningar eller det offentliga rummet faller samhällsgemenskapen samman. Fördomar och hat ”mot de andra” ökar och demokratin utmanas i grunden. Den politiska högern spelar mycket medvetet på människors oro för gängkriminalitet, otrygghet och krig i vårt närområde för att vrida politiken i auktoritär riktning. Skydd av den egna nationen och de superrikas intressen går före tanken på solidaritet och omtanke om andra. Vänsterpartiets svar på denna *rädslans propaganda* är att stå upp för en politik för generell välfärd, mot nedskärningar. En politik som ger alla människor

112 värdighet och en chans att utveckla sin potential oavsett ursprung och socioekonomisk
113 ställning.

114 Vi vill att regionplaneringen ska bli mer styrande och få mer resurser och större tyngd för att
115 göra skillnad. Den regionala utvecklingsplanen för stockholmsregionen (RUFS 2060) är ett
116 viktigt redskap för att vända den negativa utvecklingen. Bristen på bostäder, framför allt
117 hyreslägenheter med rimliga hyror gör att många av de stora yrkesgrupper som håller ihop
118 samhället, som undersköterskor, poliser, forskollärare och lokalvårdare, har svårt att bo kvar
119 eller flytta in i regionen. Det skapar svåra individuella situationer men också
120 samhällsekonomiska problem.

121 Regionplaneringen ska styra mot ett transporteffektivt samhälle där hållbara transportslag som
122 gång, cykel och kollektivtrafik prioriteras högst. Regionens grönstruktur och
123 ekosystemtjänster ska värnas och utvecklas. De regionala stadskärnorna ska stärkas för en
124 balanserad befolkningsstruktur och minskat transportbehov.

125 **I.4 Kultur och folkbildning som stärker demokratin**

126 Region Stockholm ska bidra till att stärka kulturliv och folkbildning. Det blir allt viktigare när
127 dessa områden ifrågasätts och monteras ner av den blåbruna regeringen. Vi måste försvara
128 och stärka de kärnvärden i demokratin som utgörs av folkbildningen, yttrandefriheten och den
129 konstnärliga friheten. Vi vill skapa möjligheter för alla människor i hela regionen att både ta
130 del av och skapa kultur och ge de ekonomiska förutsättningarna för detta. Kulturen ska finnas
131 i det offentliga rummet och kollektivtrafiken. Vi vill att kulturen ska få mer synlighet på
132 bekostnad av kommersiell reklam. Kultur och kulturinformation i kollektivtrafiken ska utökas
133 även till pendeltåg, bussar och busshållplatser.

134 Folkbildningen har en viktig roll som möjliggörare av kultur. Det är på folkhögskolor och i
135 studiecirklar som många konstnärer, skådespelare eller författare börjar sin bana. Det är här
136 människor utvecklas och ser nya sidor av sig själva, det är här många viktiga samtal och
137 möten sker som berikar demokratin och enskilda människors liv. Studieförbunden är även
138 länets största arrangörer av kulturevenemang, när vi stärker studieförbunden så stärker vi hela
139 kultur- och föreningslivet.

140 Region Stockholms stöd till studieförbund och folkhögskolor ska öka. Andelen som saknar
141 examen från gymnasieskolan ökar. Vi behöver en grön omställning som kräver
142 kompetensutveckling och vi har en stor utmaning i matchning på arbetsmarknaden där många
143 behöver utbildas för att möta behov i bristyrken som tex undersköterska. Folkhögskolorna och
144 studieförbunden har där en viktig roll att spela. Det innefattar allt från rena yrkesutbildningar,
145 språkkurser, en möjlighet att läsa in gymnasiet och förberedande kurser för att ta sig in på
146 högre utbildning till studiecirklar för att berika personliga intressen, växa som människa eller
147 lära sig något nytt tillsammans.

II. INRIKTNING FÖR EN RÖDGRÖN REGION MANDATPERIODEN 2027–2030

Vänsterpartiet söker stöd för att påverka politiken i Region Stockholm i rödgrön riktning.
Under den kommande mandatperioden har vi följande *inriktning och prioriterade reformer*.

STATEN MÅSTE GÖRA SITT

Vänsterpartiets politik är en sammanhängande helhet på riks- region- och kommunal nivå.
Därför lyfter vi här även fram några centrala reformer som behöver ske på riksnivå för att fullt ut kunna förverkliga vår politik för Region Stockholm.

- Avskaffa LOV som tvingande lag för primärvården.
- Öka statsbidragen till regionerna. Indexera nivåerna så att de följer prisutvecklingen.
- Alla ska ha råd att sköta sin tandvård – inför en tandvårdsreform för billigare tandvård med stöd från staten.
- Återställ högkostnadsskyddet för mediciner till tidigare nivå.
- Inför Sverigekortet för kollektivtrafik, vilket skulle kunna halvera SL-taxan.
- Utred möjligheten till regional arbetsgivaravgift och att trängselavgiften ska gå till Region Stockholm för att finansiera kollektivtrafiken.
- Eftersatt underhåll i spår är en stor anledning till strul i pendeltågstrafiken. Trafikverket måste kraftigt öka investeringarna i och underhållet av spår i Stockholmsområdet.
- Ge statligt stöd till bostadsbyggande.

II.1 Ta tillbaka kontrollen – verksamheter i egen regi

Det behövs en radikal kursändring bort från marknad och konkurrens till demokratisk styrning. Arbetet med att vända utvecklingen efter 16 år av borgerliga marknadsexperiment har påbörjats. Mittenkoalition och Vänsterpartiet har tillsammans åstadkommit en genomlysning och omställning av vårdvalen. Men vi vill öka takten för att ta tillbaka fler verksamheter i Region Stockholms egen regi.

En förutsättning för att förbättra vården och kollektivtrafiken är att vi tar tillbaka den demokratiska ledningen. Våra skattepengar ska inte försvinna till privata bolag i skatteparadis eller slösas bort i byråkratiska upphandlingar eller kostsamma kontroller av privata vårdcentraler och upphandlad kollektivtrafik för att säkerställa att fusk inte sker. De långtgående privatiseringarna leder både till att brukarna får svårt med överblick och till uppsplittrade verksamheter som är mycket svåra att styra mot gemensamma mål.

Vårdvalen har lett till att Region Stockholm har ca 2 100 vårdgivare att skriva avtal med, kontrollera och försöka samordna. Ofta är vårdgivare underställda samma moderkoncern som blir vårdjättar och på monopolliknande vis styr stora delar av vården. Vårdval driver upp kostnader, splittrar vården, motverkar likvärdig vård och gynnar förhållandevis friska patienter. Pappersarbetet har mångdubblats för att följa upp avtal, fylla i blanketter och skicka

184 fakturor enligt de interna köp- och säljssystemen. Dessutom behövs en stor kontrollapparat för
185 att avslöja fusk och välfärdsbrottslighet.

186 **Inom kollektivtrafiken** upphandlas all trafik av privata aktörer. Under mandatperioden måste
187 vi få en kursändring i kollektivtrafiken liknande den omställningsplan för vårdval som vi tagit
188 fram i sjukvården. Egen offentlig regi ger den rådighet och kontroll som krävs för att smidig
189 kunna anpassa och planera trafiken samt hantera kriser och andra oförutsedda händelser.
190 Konkurrensen vid upphandlingarna är bristfällig med ett fåtal större företag som lägger
191 anbud. Upphandlingar, överklaganden och kontrollsystem kostar dessutom mycket pengar.
192 Med en central tjänstemannaorganisation för trafik i egen regi får Region Stockholm en högre
193 kompetens och bättre kontroll att utveckla trafiken och hantera trafikstörningar.

- 194
- 195 • Rensa bland vårdvalen. Fortsätt med omställningsplanen för att under ordnade
196 former återta de sämst fungerande verksamheterna i Region Stockholms regi. Steg
197 för steg ska de vårdval som inte levt upp till kraven i granskningen åtgärdas genom
198 antingen avveckling, ändrad avtalsform eller fortsatt utredning.
 - 199 • Bygg upp en organisation för egen drift av kollektivtrafik. Sluta upphandla och ta
200 över trafikavtal i egen regi vartefter de löper ut.
 - 201 • Skärp krav på bra arbetsvillkor, kvalitet och uppföljning betydligt vid alla
202 upphandlingar. Prioriterat arbetet för att stävja fusk och välfärdsbrott för att
upptäcka oseriösa aktörer och hindra ytterligare läckage av skattepengar.

203 **II.2 Gemensam och rättvis finansiering av nödvändiga resurser**

204 Hälso- och sjukvården och kollektivtrafiken behöver ökade resurser för att möta
205 utmaningarna. En allt äldre befolkning och en sjukvård där vi kan göra alltmer för att bota och
206 lindra sjukdomar gör att kraven på sjukvården ökar. Stora yrkesgrupper ofta
207 kvinnodominerade, är strukturellt undervärderade och borde ha bättre villkor. Kollektivtrafik
208 och infrastrukturinvesteringar behöver öka kraftigt för att möta klimatnödläget. Det är därför
209 helt nödvändigt att en större andel av samhällets resurser går till den offentliga välfärden i
210 Region Stockholm.

211 Vi anser att avgifter i offentlig verksamhet är det fördelningspolitiskt sämsta sättet att
212 finansiera. Skattefinansiering via statsbidrag är det bästa. Staten kan beskatta kapitalinkomster
213 och den statliga inkomstskatten är progressiv. Skattefinansiering via regionskatten är det näst
214 bästa, då det har en omfördelande effekt även om skatten inte är progressiv. Avgifter bör
215 användas först i tredje hand eftersom de belastar dem med små inkomster proportionellt
216 hårdare än dem med höga inkomster.

217 Region Stockholm ska hushålla med skattepengarna så att de går till kärnverksamheten. Vi
218 tillbakavisar ”besparingar” som sker med ospecificerade effektiviseringskrav. Det resulterar
219 oftast i verksamhetsnedskärningar och/eller försämringar i personalens arbetsvillkor. Vi anser
220 att besparingar idag främst ska ske genom; En personalpolitik som minskar
221 personalomsättning och behov av inhyrd personal. Samordning av verksamheter, inklusive
222 tillbakatagande av privatiserad verksamhet. Personalens delaktighet och inflytande.
223 Personalen sitter ofta på kunskap som kan leda till nya effektivare arbetssätt och innovationer.

224 Slopande av konstlade marknadsexperiment. Samt ökad kostnadskontroll vid stora
225 investeringar.

- 226 • Höj regionskatten för att möta behoven i vård och kollektivtrafik.
- 227 • Nej till nedskärningsbeting – ja till åtgärder som ger mer vård och kollektivtrafik
- 228 för pengarna genom att arbeta på smartare sätt.
- 229 • Minska den administrativa bördan till förmån för verksamhetsnära stöd.

230 **II.3 Nära vård med helhetssyn**

231 Vårdcentralen ska vara patientens självklara ingång till sjukvården. Det ska vara en
232 vårdgivare som känner sina patienter och har ett helhetsansvar över vården. Vårdcentraler ska
233 ha resurser som möter behov i områden de verkar i. Exempelvis högre grad av ohälsa bland
234 befolkningen och stora geografiska avstånd ska medföra förstärkt ekonomiskt stöd.
235 Jourcentraler ska införas för att säkra en god kontinuitet även vid akuta besök utanför
236 kontorstid. Dessa ska vara baserade efter folkhälsa och behov, samt vara geografiskt utspridda
237 över länet.

238 Vårdcentralerna ska ha listningsansvar. Att vara listad på en vårdcentral ger bättre möjligheter
239 för en nära vård där man känner sin läkare och sjuksköterska. Samarbetskedjorna mellan
240 kommun, ASIH (Avancerad sjukvård i hemmet) och särskilt boende för äldre (SÄBO) ska
241 stärkas genom att vårdcentralerna får områdesansvar.

242 Dagens stora utmaningar med psykisk ohälsa i befolkningen måste bemötas i tid i
243 primärvården. Fler utbildningar om hbtqia+-frågor och hedersrelaterat våld bör riktas till
244 primärvården för att höja kunskapsnivån hos vårdpersonalen.

- 245 • Region Stockholm ska vara en del av ett miljonprogram för primärvården med en
- 246 dubbling av antalet allmänläkare som mål. Satsningar på hälso- och sjukvård ska
- 247 göras så att primärvårdens andel ökar.
- 248 • Genom politisk styrning och etableringskontroll ska mottagningar med en
- 249 långsiktighet och stabil finansiering öppnas i de områden som är i behov av det,
- 250 inte där det är mest lönsamt för vårdföretagen.
- 251 • Inför "Gröna öar" med utvalda vårdcentraler inom SLSO:s primärvård, där det är
- 252 maximalt 1100 patienter listade per specialistläkare. Inför listnings- och
- 253 områdesansvar för vårdcentralerna.
- 254 • Etablera ett 20-tal jourcentraler spridda geografiskt med prioritering av
- 255 socioekonomiskt eftersatta områden.
- 256 • Stärkt primärvård med fler psykologer, kuratorer och psykoterapeuter på
- 257 vårdcentralerna som kan bli en del av första linjens psykiatri.

258 **II.4 Utjämna klassklyftor – för folkhälsa och trygghet**

259 Stockholmsregionen är en ojämlik region med stora hälsoklyftor och skillnader i livslängd.
260 Trångboddhet, låg utbildningsnivå och låg inkomst är faktorer som ökar risken att bli
261 allvarligt sjuk. Regionens folkhälsorapport 2023 visar ännu en gång att utbildning och
262 inkomst har stor betydelse för vår hälsa och hur länge vi lever. Det är oacceptabelt att den

263 femtedel av befolkningen som har högst inkomst när de är 30 år kan förväntas leva mer än sex
264 och ett halvt år längre än den femtedel som har lägst inkomst. Ohälsotalen är höga i regionens
265 ytterområden och det finns ett stort behov av förebyggande insatser och förbättrad vård.
266 Jämlika och goda uppväxt- och levnadsvillkor är grunden för en god hälsa. Sjukvårdssystemet
267 ska kompensera för samhällets ojämlikheter.

268 Vänsterpartiet för en politik som motverkar klassklyftor och segregationen i regionen. Vi vill
269 att regionplaneringen ska bli mer styrande och få ytterligare resurser och större tyngd för att
270 göra skillnad. Genom ett ökat genomförande av den regionala utvecklingsplanen för
271 Stockholmsregionen (RUFS 2060) kan klimatkrisen och de växande sociala klyftorna
272 motarbetas och utvecklingen vändas.

273 Det ska finnas ett brett och tillgängligt utbud av familjecentraler i regionen, som samlar
274 barnavårdscentral, barnfysioterapi, mödravård, socialtjänst, öppen förskola, barn- och
275 ungdomspsykiatri (BUP) och första linjens psykiatri för barn. Familjecentraler är en viktig
276 samlingsplats för alla typer av familjer. De kan utvecklas till värdefulla mötesplatser mellan
277 funktioner som sköts av kommunen respektive de som sköts av regionen. Likt all vård till de
278 med störst behov behöver familjecentralerna finnas och verka i människors närområde.

279 Tanderna och munhälsan är viktiga delar av både den fysiska och psykiska hälsan. Idag är
280 tandhälsan en klassmärk. Regionen har ansvaret för Folktandvården och ska värna om priser
281 som folk har råd med. Samtidigt har denna ambition försvårats den senaste mandatperioden
282 av Tidöregeringens avskaffande av fri tandvård för ungdomar mellan 19–23 år samt av
283 slopandet av det förhöjda tandvårdsbidraget upp till 29 års ålder. Att ungdomar etablerar goda
284 vanor med regelbundna tandläkarbesök är av vikt för att undvika sämre tandhälsa senare i
285 livet, något som sparar både lidande och pengar på sikt. Vänsterpartiet vill i första hand att
286 tandvården ska ingå i högkostnadsskyddet för alla, och i andra hand att fri tandvård för unga
287 återinförs.

- 288 • Bygg ut fler familjecentraler i eftersatta områden där mödravård, barnavård och
289 annat familjestöd samlas.
- 290 • Rusta ungdomsmottagningar med psykologer.
- 291 • Folktandvården ska ha ett tydligare uppdrag att verka förebyggande bland barn-
292 och unga där hänsyn tas till socioekonomiska faktorer.
- 293 • Folktandvården ska ta över all specialiserad tandvård för barn för att säkra en
294 jämlik och behovsstyrd barntandvård.
- 295 • Stärk arbetet för samordning av regional bostadsförsörjning. Använd
296 planlagstiftningen för att visa på behovet och driva på för ett bostadsbyggande som
297 folk har råd att efterfråga.
- 298 • Styr samhällsservice och investeringar i infrastruktur så att de lyfter eftersatta
299 områden.

300 **II.5 Kollektivtrafik att lita på**

301 Kollektivtrafiken dras med problem. Resandet har inte återhämtat sig efter pandemin. Många
302 upplever att trafiken inte riktigt går att lita på. Underhåll av vagnar och spår haltar.

303 Nödvändiga satsningar för att bygga ut och ta resandeandelar från biltrafiken kan inte
304 genomföras när finansiering saknas. All trafik utförs av privata företag med uppsplittrade
305 avtal som försvårar samordning. Den negativa utvecklingen måste snarast vändas för att möta
306 invånarnas resebehov och klimatnödläget.

- 307 • Sätt stopp för upphandlingar som pressar priserna på kvalitets och personalens
308 bekostnad. Avtal och ekonomiska förutsättningar ska vara långsiktigt hållbara.
- 309 • Prioritera relativt billiga investeringar som ökar framkomlighet för stombussar och
310 expressbusslinjer. Bygg ut till så kallad BRT-standard på de hårdast belastade
311 linjerna. Inrätta ett framkomlighetskansli på trafikförvaltningen för att driva på och
312 samordna mellan Regions Stockholm och kommunerna för
313 framkomlighetsåtgärder.
- 314 • Ta över pendeltågen i egen regi med tillräckliga resurser för att långsiktigt
315 garantera tillförlitlig och säker drift.
- 316 • Styr busstrafiken med ökad turtäthet, snabba linjedragningar och som går på
317 obekvämt arbetstid i eftersatta områden där bilinnehavet är lågt.
- 318 • Sänk taxorna med start för barn- och ungdom och färdtjänsten.

319 **II.6 Klimatnödläge**

320 Vi vill utlysa klimatnödläge för en handlingskraftig omställning. Det innebär att alla beslut
321 som tas i regionen tas med klimatets bästa för ögonen. Beslut som tagits tidigare som innebär
322 stora framtida klimatbelastningar måste kunna omprövas med den nya kunskapen vi har om
323 utsläpp och klimatpåverkan. Ett exempel på det är motorvägen tvärförbindelse Södertörn som
324 om den genomförs som planerat kommer att ha stor negativ påverkan på miljön och leda till
325 ökade utsläpp från trafiken i många år framöver.

326 Region Stockholm har en mycket stor egen verksamhet och finansierar en ännu större. Genom
327 att ställa om all verksamhet så att den blir klimatneutral och att ställa hårdare krav vid
328 upphandlingar kan Region Stockholm göra stor skillnad. Region Stockholm har ambitiösa
329 omställningsplaner. Vi stöder målen om klimatneutralitet 2035, att de regionala
330 koldioxidbudgetarna ska sätta ramarna och att indirekta utsläpp från konsumtion ska
331 innefattas. Utmaningen är att gå från planer till åtgärder som har verklig effekt.

- 332 • Stärkt kollektivtrafik är regionens viktigaste fokus i klimatarbetet.
- 333 • Ställ om alla verksamheter i enlighet med klimatmål, koldioxidbudget och
334 framtagna hållbarhetsstrategier. Se till att verkligt effektiva åtgärder kopplas till
335 planerna.
- 336 • Region Stockholm ska verka för storskaliga havsbaserade vindkraftparker i RUFS
337 och annan samverkan.
- 338 • Stoppa klimatskadliga investeringar i motorvägar som tvärförbindelse Södertörn
339 och Östlig förbindelse.

340 **II.7 Kultur och folkbildning bygger demokrati**

341 Kultur och folkbildning är centrala för en levande demokrati. Den blåbruna regeringen har,
342 efter internationellt högerauktoriärt mönster, medvetet skurit ned villkoren för det fria

343 kulturlivet, fria medier och folkbildningen. Region Stockholm kan vara en motkraft med
344 offensiv kultursatsning. I relation till hela regionbudgeten är det småpengar, men för
345 kulturlivet gör det stor skillnad.

- 346 • Öka stödet till kulturaktörer och det fria kulturlivet.
- 347 • Öka stödet till folkhögskolorna och studieförbunden.

348 **II.8 Förbättra personalens arbetsvillkor**

349 Kompetensförsörjning är den viktigaste framgångsfaktorn för verksamheterna. För att
350 rekrytera och behålla personal måste Region Stockholm vara en bra arbetsgivare. Vi vill ha en
351 offensiv personalpolitik, där vi förbättrar arbetsmiljön, ökar lönerna, förkortar arbetstiden och
352 stärker inflytandet för vår egen personal. En medskapande personal utvecklar kvalitet och kan
353 hitta verkliga effektiviseringar. Minskad personalomsättning och bromsad inhyrning av
354 personal och konsulter är viktigt för att få till ett fungerande lagarbete i personalgrupperna.

355 Tack vare alla undersköterskor, bussförare och läkare med utländsk bakgrund fungerar vården
356 och trafiken, annars skulle verksamheterna kollapsa. Den långsiktiga personalförsörjningen är
357 helt beroende av fortsatt arbetskraftsinvandring. Vi vill därför ha ett öppet Sverige som
358 välkomnar alla människor som vill verka här. Den brunblåa politiken är ett hån mot alla som
359 sliter i vården och ett hot mot Region Stockholms verksamheter.

360 Utbildning för nyanlända och möjligheten till fortbildning inom sitt yrke är avgörande för
361 kompetensförsörjning. Region Stockholm måste därför vara en tydligare aktör i hela
362 utbildningskedjan exempelvis med ett starkt stöd till folkhögskolor. Det ska finnas förmånliga
363 villkor för vidareutbildning inom sitt yrke finansierat av Region Stockholm.

364 Sjukvårdspersonal vittnar om en utbredd tystnadskultur där medarbetare blir tillrättavisade
365 och får repressalier när de uttalar sig om sin arbetsmiljö och bristande patientsäkerhet. Det
366 behövs krafttag för att motverka tystnadskultur och skapa en arbetsmiljö där medarbetare kan
367 kritisera, komma med förbättringsförslag och bli hörda.

- 368 • Förkorta arbetstiden. Börja med personal i dygnet runt-verksamhet. Permanenta
369 pilotprojektet med schemalagd återhämtningstid och utvidga det till fler områden.
- 370 • Förbättra arbetsvillkoren inom 24/7 verksamheter. Speciellt viktigt är att Ob-
371 ersättningar har rimliga nivåer jämfört med övrig arbetsmarknad.
- 372 • Ge vårdpersonalen reglerad arbetstid för vidareutbildning med bibehållen lön.
373 Undersköterskor ska likt övriga inom vårdprofessionerna erbjudas betald
374 specialistutbildning. Nyutexaminerade sjuksköterskor ska erbjudas ett kliniskt
375 basår och nya undersköterskor ett traineeprogram på akutsjukhusen.
- 376 • Det ska vara schyssta villkor i alla verksamheter som finansieras av Region
377 Stockholm. Krav i nivå med kollektivavtal ska ställas i all upphandling och
378 tillämpas även hos underleverantörer. Inför begränsningar i hur många
379 underleverantörsled det får finnas.
- 380 • Utveckla tillitskultur där personalens kompetens tas tillvara – motverka
381 tystnadskultur.

II.9 Ersättning efter behov – inga gräddfiler i vården

En väl fungerande och allsidig sjukvård ska finnas tillgänglig för alla och vara anpassad efter de lokala förhållandena i regionens olika delar. För att nå dit behöver de nuvarande ersättningssystemen bytas ut. Ersättningssystem ska inte vara marknadsorienterat utan utgå från patientens behov och den medicinska kvaliteten. Vårdpersonalens professionella bedömningar ska styra prioriteringar och vårdinsatser inom givna budgetramar utan att bedömningar av olika patientgruppers "lönsamhet" ska spela in. Vårdens demokratiska förankring ska stärkas med aktiv medverkan och inflytande från patienter och anhöriga.

Vården styrs idag av ekonomiska incitament som ofta snedvrider prioriteringar bort från behov. Ersättningar fokuserar på nybesök medan återbesök och kontinuitet i behandlingen inte premieras. För att förbättra kontinuiteten ska det inte löna sig att vidareremittera patienter, vårdgivare som tar helhetsansvar för sina patienter ska i högre utsträckning premieras. Ersättningarna ska ta hänsyn till vårdtyngd och medicinsk uppföljning för en sammanhållen vård.

Under det senaste decenniet har utomlänsfaktureringen för digital vård utvecklats i en explosionsartad takt. Krafttag krävs för att skattebetalarnas pengar ska användas till de invånare som behöver det mest och inte läcker ut till vårdgivare som cyniskt utnyttjar det regionala vårdssystemet för att ta ut stora summor vinst.

Privata vårdföretag ger förtur till patienter som har privata sjukvårdsförsäkringar. Att faktorer som försäkringsstatus får avgöra tillgången till vård är oetiskt och strider mot hälso- och sjukvårdslagen. Studier visar att personer med privata sjukvårdsförsäkringar får vård snabbare, sannolikt utan att det finns skillnader i medicinska behov. Ett förbud mot privata försäkringspatienter ska därför skrivas in i alla vårdavtal, och sanktioner ska kunna vidtas vid lag- och avtalsbrott.

- Ett nytt ersättningssystem ska utvecklas, där helhetsansvar och sjukvårdens etiska principer är vägledande.
- Inför en årlig avtalsavgift vid avtal enligt LOV. Avgiften ska användas för att täcka kostnader för tillsyn, bakgrundskontroller och för att stävja fusk.
- Sluta betala för digital utomlänsvård. Region Stockholm ska därtill kraftfullt inom SKR verka för att digital vård lyfts ut från utomlänserättningen.
- Inför förbud mot att privata vårdgivare med finansiering från Region Stockholm samtidigt tar emot privata försäkringspatienter.

III. FÖRÄNDRING ÄR MÖJLIG

III.1 Det parlamentariska läget – Vänsterpartiets position

Sedan valet 2022 samarbetar Vänsterpartiet med den styrande Mittenkoalitionen i Region Stockholm, bestående av Socialdemokraterna, Miljöpartiet och Centerpartiet. Tack vare vårt inflytande som samarbetsparti har den förda politiken i regionen gått i en mer vänsterinriktad

419 riktning. Regionskatten har höjts för att undvika omfattande varsel och nedskärningar i
420 sjukvården i en tid av stora ekonomiska utmaningar. Flera av det tidigare moderatledda styrets
421 sämst fungerande privatiseringsexperiment har setts över och rullats tillbaka. Viktiga
422 verksamheter som ambulansen och sjukvårdsrådgivningen har tagits tillbaka i egen regi.
423 Sommarlovskortet för barn och ungdomar har utökats till samtliga skollov.
424 Klimatomställningen av Region Stockholms egna verksamheter har tagit fart och utsläppen
425 minskar. Kulturstöden har höjts. Utvecklingen går kort sagt för första gången på länge åt rätt
426 håll.

427 Detta visar varför ett stärkt Vänsterparti med politiskt inflytande är avgörande. Utan oss
428 kommer alla kompromisser, som Socialdemokraterna gör för att behålla makten, ske högerut
429 med en betydligt sämre politik som följd. En röst på Vänsterpartiet är en garanti för inflytande
430 för folkliga intressen, fackföreningsrörelse och andra rörelser.

431 Men vi är inte nöjda, det finns mycket kvar att göra. Stockholm behöver helt enkelt mer
432 vänsterpolitik. Det garanteras bäst om Vänsterpartiet är med och styr Region Stockholm. Vårt
433 mål är att efter valet 2026 vara med i ett majoritetsstyre. Hur det styret ska formas och vilka
434 partier som ingår avgörs naturligtvis av valresultatet.

435 Vilka vi samarbetar med avgörs av innehållet i den politik vi kan komma överens om. Vårt
436 förstahandsalternativ är ett styre där Vänsterpartiet, Socialdemokraterna och Miljöpartiet
437 bildar majoritet. Det är av största vikt att forma en koalition som kan isolera den blåbruna
438 borgerliga högern.

439 **III.2 Utan rörelse ingen förändring**

440 Progressiv samhällsutveckling sker när människor sluter sig samman för att förbättra sina
441 villkor. Det är folkliga rörelser som är basen för politisk förändring. Vänsterpartiet kan nå
442 störst framgångar i parlamentet när vi har starka rörelser i ryggen. Vår ambition är att vara
443 rörelsernas röst i regionfullmäktige. Vi formar därför vår politik i nära dialog med
444 fackföreningar, patientföreningar, funktionsrättsorganisationer, pensionärsorganisationer,
445 miljöorganisationer och andra rörelser.

446 Fackföreningarna inom vården och kollektivtrafiken har en anseilig styrka. Där finns de
447 viktigaste erfarenheterna om verksamheternas styrkor och brister. Där finns engagemang från
448 hundratals människor. Där finns en inte obetydlig makt med pengar och förhandlingsposition.

449 Patientföreningar och funktionsrättsorganisationer bidrar med brukarperspektiv. De är viktiga
450 parter för att utveckla verksamheternas kvalitéer. Vi ser inte patienter och resenärer som
451 kunder som ska göra val på marknaden. Vi vill ta tillvara brukarna som medskapande krafter
452 för att bygga verksamheter som möter behoven.

453 Miljöorganisationerna har ovärderliga kunskaper om hur arbetet med klimatomställning och
454 för biologisk mångfald ska ske. Med de globala utmaningarna som kompass lyfter de fram de
455 regionala och lokala perspektiven och förutsättningarna.

456 Att vi formar politik i tät dialog med rörelserna innebär inte att vi *alltid* tar rörelsernas
457 ståndpunkter som våra. Det finns målkonflikter i rörelsernas krav och vad som är politiskt och
458 ekonomiskt möjligt som det är politikens uppgift att väga av i en helhetsbedömning. Det är en
459 viktig kommunikativ uppgift för vårt parti att föra sådana diskussioner i och med rörelserna
460 för att skapa förståelse för våra vägval i politiken.

461 **III.3 Starka kapitalintressen**

462 Region Stockholm finansierar verksamheter för ca 130 000 miljoner kronor per år. Det är
463 Sveriges näst största offentliga budget efter riksdagen. Det gör naturligtvis att det finns
464 mycket starka kapitalintressen som agerar kring vården och kollektivtrafiken. Deras intresse
465 är att göra offentliga verksamheter till ytterligare ett område där vinster kan genereras. Det har
466 de, med benäget bistånd av högerpolitiker, lyckats bra med under en lång tid. Nu ser vi en
467 försiktig kursändring från den styrande Mittenkoalitionen som, pådrivet av Vänsterpartiet,
468 rullar tillbaka några av de värsta avarterna av privatiserade vårdval inom hälso- och
469 sjukvården.

470 Den privatiserade delen av vården domineras av några få stora koncerner, exempelvis Aleris,
471 Attendo, Capio och Aqua dental. Lägg därtill de stora läkemedelsföretagen. Kollektivtrafiken
472 utförs helt i privat regi. Spårtrafik av internationellt verksamma storkoncerner som MTR,
473 VR/Arriva , Keolis och Connecting Stockholm (med ägare i Storbritannien och Singapore).
474 Busstrafiken har delats upp mellan tre storbolag, Keolis, Nobina, och Transdev

475 Dessa starka krafter agerar i egenintresse för att minska det demokratiska inflytandet. Men det
476 är naturligtvis svårt att torgföra som motiv. I stället är det under ideologiska deviser om ökad
477 valfrihet och att det privata är effektivare, som de agerar.

478 Det finns inom vården tre vänsteridéer som sedan länge vunnit brett stöd; Att vården ska
479 styras demokratiskt. Att vården ska fördelas utifrån behov, inte betalningsförmåga. Att vården
480 i huvudsak ska var gemensamt finansierad genom skatter. Att dessa idéer blivit dominerande
481 grundar sig i människors djupt humanistiska erfarenhet av utsatthet vid sjukdom, att då är vi
482 alla lika inför livsödet.

483 Dessa idéer har utmanats av de politiska högerkrafterna genom privatiseringar som undandrar
484 verksamhet från politisk styrning. Ideologisk styrda skattesänkningar utifrån idén om höga
485 skatters samhällsskadlighet har medfört resursbrist som delvis urholkat kvalitén i vården.
486 *Valfrihet* har varit devisen som fått många människor att acceptera högerpolitiken. Det är en
487 falsk valfrihet som i själva verket bara värnar den fria etableringsrätten för vårdföretag. Nästa
488 slag i högeroffensiven står kring privata sjukförsäkringar i massiv omfattning som
489 undergräver idén om gemensam finansiering.

490 Det är en central uppgift för Vänsterpartiet och alla progressiva krafter att påvisa och
491 motverka dessa intressens odemokratiska inflytande.

IV. STÄLLNINGSTAGANDEN I SAKFRÅGOR

Här presenteras ett *urval* av Vänsterpartiets ställningstaganden och förslag i olika centrala sakfrågor. En heltäckande och mer detaljerad bild finns i de årliga budgetförslag som vi lägger i regionfullmäktige se: <https://sll.vansterpartiet.se>

IV.1 Folkhälsa, tandvård och den nära vården

Barn och ungdomspsykiatri

Alla barn och unga med psykiska besvär ska få snabb och effektiv hjälp. Barn ska inte behöva falla mellan stolarna, eller vänta i årtal för utredning och behandling. Primärvården behöver rustas med kompetenshöjande insatser för att kunna möta barn och unga med mildare psykiska besvär. För att säkerställa att samarbetet med bland annat elevhälsan inte försvåras vill vi att BUP drivs i egen regi. Barn- och ungdomspsykiatri ska finnas där barnen är, dvs nära skolorna och där barnen bor. Sådan närvaro kan skapas genom att öppna mindre BUP-filialer, mobila enheter, uppsökande arbete och lotsfunktioner för familjer med barn som har neuropsykiatriska diagnoser.

Tillgängligheten måste särskilt förbättras i ekonomiskt eftersatta områden som både har ett stort behov och som fått tillgängligheten försämrad i samband med de senaste årens hopslagningar av BUP-mottagningar. Utvecklingen med att BUP-mottagningar delas upp utifrån diagnoser, exempelvis med särskilda neuropsykiatriska mottagningar, bör brytas till förmån för en organisation som tar bättre hänsyn till psykiatrisk samsjuklighet. Att barn och ungdomar bollas runt mellan olika mottagningar beroende på symtom måste undvikas.

Folkhälsa

Folkhälsa främjas framför allt med breda och uthålliga insatser på samhällsnivå för att minska klasskillnader. Tillfälliga generella projekt, inriktade på individens beteende och livsstil, kan vara ett komplement, men ger i allmänhet liten effekt om de inte ingår i ett bredare sammanhang för att minska socioekonomiska klyftor. Insatserna för folkhälsa behöver bli skarpare och riktade till grupper och områden som behöver insatserna mest. Prioritering av den nära vården så att den når alla är en nyckelfaktor för folkhälsan. Ett tryggt arbete med en lön som går att leva på är en förutsättning för en god hälsa. För att få ett jämlikt och hållbart samhälle måste Region Stockholm i alla lägen agera för trygga anställningar med kollektivavtal och bra arbetsmiljö.

Tandvård

Alla ska ha råd att gå till tandläkaren när det behövs. Idag är tandhälsan en klassmarkör. Tanderna och munhälsan är viktiga delar av både den fysiska och psykiska hälsan och ska på sikt ingå i högkostnadsskyddet. Regionen har ansvaret för Folk tandvården och ska värna om priser som folk har råd med, samtidigt kräver förmånligare tandvård även statlig finansiering, något som Vänsterpartiet driver nationellt.

528 Folktandvårdens uppsökande uppdrag för att förbättra tandhälsan i socioekonomiskt eftersatta
529 områden och i särskilt eftersatta grupper ska stärkas. Särskilt prioriterade grupper är personer
530 med psykisk ohälsa, demens, personer över 80 år samt personer med alkohol-eller
531 drogberoende. Personer med psykisk ohälsa och beroendesjukdom ska erbjudas förmånlig
532 tandvård för bättre munhälsa.

533 Vi vill att ersättningssystemet ska ses över för att ge barn med störst vårdbehov och sämst
534 tandhälsa bättre förutsättningar. Att barn på grund av fiffel och utnyttjande av
535 ersättningsystem utsätts för riskfyllda procedurer i onödan, som exempelvis sövning, är
536 förkastligt och måste förändras. Behov och inte ekonomiska incitament är det som ska styra
537 vilken typ av specialisttandvård som barn får i Region Stockholm. Vårdvalet
538 specialisttandvård för barn bör därför avvecklas och uppdraget tas över av Folktandvården
539 som ska ha hela samhällsansvaret för tandvård för barn.

540 Vänsterpartiet driver att vårdval specialisttandvård som idag till 78 procent består av privata
541 mottagningar ska avskaffas. Trots att 8 av 10 mottagningar är privata är det ändå
542 mottagningarna som drivs i Region Stockholms egen regi som hanterar majoriteten av
543 remisserna (två tredjedelar). Arbetet mot fusket med olika tandvårdsbidrag ska koordineras
544 bättre. Flera tandvårdsföretag har avslöjats för att ha mottagit bidrag för behandlingar som
545 inte har genomförts. De som fuskat ska polisanmälas och stängas av från framtida avtal och
546 bidrag

547 **Ungdomsmottagningarna**

548 Ungdomsmottagningarna ska finnas för alla ungdomar i regionen. Personal på plats ska ha
549 god utbildning och hbtqi+-kompetens. I dagsläget finns det enbart kuratorer som
550 kommunerna finansierar på ungdomsmottagningarna och det är ofta långa väntetider till att
551 träffa en psykolog i övriga delar av sjukvården. Då den psykiska ohälsan bland ungdomar
552 ökar och de i hög grad vänder sig till ungdomsmottagningarna för råd och stöd kommer vi att
553 verka för att införa möjligheten att träffa psykolog kostnadsfritt på varje ungdomsmottagning.

554 **Vaccinationsmottagningar**

555 Vaccinationer är ett folkhälsoansvar. Primärvården i form av vårdcentraler och
556 barnavårdscentraler ska likt idag ansvara för basutbudet, söka upp och se till att nå de som ska
557 erbjudas vaccination. Idag finns inga vaccinationsmottagningar för vaccinationer utöver
558 basutbudet i Region Stockholms regi, de är alla upphandlade eller i privat drift.
559 Vaccinationsmottagningar i egen regi med prioritering av områden med låg täckningsgrad ska
560 därför påbörjas. Dessa vaccinationsmottagningar ska även bistå i arbetet med att ikapp-
561 vaccinera mot HPV som görs i cancerförebyggande syfte.

562 **Vårdcentralen – en plats för den nära vården**

563 Vårdcentralen ska vara patientens självklara ingång till sjukvården, det ska vara en vårdgivare
564 som känner sina patienter och har ett helhetsansvar över vården. En väl utbyggd, gemensamt

565 ägd och tillgänglig primärvård är det viktigaste verktyget mot de stora hälsoklyftorna i Region
566 Stockholm.

567 För att stärka vårdcentralerna vill vi bland annat

- 568 • Att vara listad på en vårdcentral ger bättre möjligheter för en nära vård där man
569 känner sin läkare och sjuksköterska samt har rätt att vara patient och inte bara en
570 diagnos.
- 571 • Samarbetskedjorna mellan kommun, ASIH och särskilt boende för äldre (SÄBO)
572 ska stärkas genom att vårdcentralerna får områdesansvar.
- 573 • Vårdcentralerna är idag hårt belastade. Om uppdragen ska bli fler måste även
574 resurserna öka proportionerligt för att uppdragen ska kunna hanteras. En särskild
575 andel av skatteintäkterna och statsbidragen bör årligen direkt avsättas till
576 primärvården. Vårdcentralernas ersättning bör indexeras utifrån full täckning av
577 landstingsprisindex.
- 578 • För en ökad patienttrygghet och bättre arbetsmiljö för personalen ska det finnas ett
579 tak på max 1100 invånare per allmänläkare i primärvården, i enlighet med
580 Socialstyrelsens rekommendation.
- 581 • Vårdcentralernas begränsade ekonomi ska inte vara ett hinder för att anställa fler
582 läkare. Därför ska regionen bära lönekostnaderna för ST-läkare i allmänmedicin
583 både under och efter avslutad specialisttjänstgöring.
- 584 • För att säkerställa vårdens kvalitet och öka personalens motivation att jobba kvar
585 ska personal som arbetar på vårdcentral få avsatt tid för fortbildning.
- 586 • Stärkt primärvård med fler psykologer, kuratorer och psykoterapeuter på
587 vårdcentralerna som kan bli en del av första linjens psykiatri.
- 588 • Fler utbildningar om hbtqia+-frågor och hedersrelaterat våld bör riktas till
589 primärvården för att höja kunskapsnivån hos vårdpersonalen.
- 590 • Ett särskilt ekonomiskt stöd ska utgå till vårdcentraler med CNI (Care Need Index)
591 över 1.7, det vill säga vårdcentraler som har ett upptagningsområde med flera
592 bakgrundsrisker för ohälsa.
- 593 • Jourcentraler ska införas och förstärkas för att säkra en god kontinuitet även vid
594 akuta besök utanför kontorstid. Områden med höga ohälsotal och med långt till
595 primärvård jourtid idag ska prioriteras.

596 **IV. 2 Akut- och specialistvård**

597 **Akutsjukvård**

598 Invånarna har rätt till en vård på akutsjukhusen som är trygg och pålitlig. Vården ska vara
599 patientcentrerad och säker. Sjukhusen ska organiseras utifrån patientens behov, och patienter
600 ska inte skrivas ut för tidigt eller hänvisas runt till olika delar av vården. För att underlätta
601 vårdkedjor och utbildningsuppdrag på akutsjukhusen vill vi möjliggöra att mer öppenvård
602 bedrivs med bas på respektive sjukhus. En stor del av belastningen på akutmottagningarna
603 beror på brist på vårdplatser men också på att akuten på Karolinska Universitetssjukhuset i
604 Solna har ett minskat uppdrag. Övriga akutsjukhus har därmed fått ta emot en större andel av
605 akutbesöken. Vi vill ge Nya Karolinska sjukhusets akutmottagning ett bredare uppdrag för att
606 kunna emot fler patienter med olika svårighetsgrad.

607 **ASIH – avancerad sjukvård i hemmet**

608 Vårdformen ASIH, avancerad sjukvård i hemmet, är tänkt att frigöra platser och resurser på
609 sjukhusen. Vi anser att ASIH idag är en underutnyttjad resurs i sjukvården. Högkvalitativ och
610 avancerad sjukvård kan ges till fler patienter i hemmet om vårdvalsstyrningen av ASIH
611 avskaffas. I stället skulle ASIH fungera mycket bättre om den var organiserad i tydliga
612 geografiska områdesansvar där man samarbetar med sjukhus och vårdcentraler i sitt område.
613 Vi är positiva till sjukhusens egna initiativ till innovationer med exempelvis virtuella
614 vårdavdelningar där delar av akutsjukvården kan flyttas hem till patienten när så bedöms
615 lämpligt.

616 **Barn och unga**

617 Barn har rätt till bästa möjliga hälsa, enligt FN:s barnkonvention som också är svensk lag
618 sedan 2020. Regionen ska ha som utgångspunkt att uppfylla detta och verka för att all
619 barnsjukvård ska vara avgiftsfri i regionen. Avgiften för akutbesök för barn och unga ska tas
620 bort. Även tidiga insatser är viktiga för att förebygga lidande och ojämlikhet i hälsa.
621 Slutenvården för barn ska ha tillräckligt med vårdplatser för att kunna ta hand om alla som
622 behöver vård. Familjeperspektivet ska genomsyra vården och det ska finnas plats för
623 vårdnadshavarna när deras barn vistas på sjukhus. Barnsjukvården ska vara tillgänglig för alla
624 barn som behöver den. Den ska finnas där behoven är som störst. Vi vill avveckla vårdval
625 BUMM och ge akutsjukhusen uppdrag att inrätta egna BUMM-mottagningar i öppenvården.
626 Arbetet sker i syfte att underlätta vårdkedjor, samverkan och kompetensutveckling.

627 Vi är positiva till samsjuklighetsutredningens inriktning och förslag. Utredningens förslag ger
628 en skör och utsatt patientgrupp bättre tillgång till vård under hela vårdförloppet. Behandling
629 av skadligt bruk och beroende ska ske under regionernas ansvar, inklusive för de som idag
630 vårdas på så kallade HVB-hem samt i vissa fall inom tvångsvård under LVM (Lag om vård av
631 missbrukare). Vidare rekommenderas införande av lågröskelmottagningar som främjar fysisk
632 och psykisk hälsa. Det kommer även innebära ett ökat behov av resurser till vuxenpsykiatri
633 och beroendevård inklusive fler vårdplatser.

634 Ingen med beroendeproblematik ska falla mellan stolarna inom socialtjänst, psykiatri eller
635 beroendevård. Vårdkedjan behöver stärkas mellan avgiftning och kommunernas
636 behandlingsinsatser.

637 Utöver lågröskelmottagningar verkar vi fortsatt för att Region Stockholm ska inleda projekt
638 med brukarrum, i syfte att minska smittspridning och antalet överdoser bland personer med
639 intravenöst missbruk. Brukarrummen ska med fördel ligga i nära anslutning till
640 lågröskelmottagningarna vilket ger en kontaktyta till sjukvård och socialtjänst för en annars
641 isolerad patientgrupp.

642 Många patienter med psykiatrisk- och/eller beroendesjukdom har också somatiska tillstånd.
643 För att göra sjukvården bättre för denna grupp behöver stuprören mellan somatisk vård och

644 psykiatrisk vård försvinna. Ett sätt är att utveckla vårdformen avancerad psykiatrisk sjukvård i
645 hemmet (APSIH) som funnits i bland annat Västra Götalandsregionen.

646 **Cancervård**

647 Cancer berör oss alla. En fungerande vårdkedja med skyndsam utredning, behandling och
648 rehabilitering räddar liv och minskar lidande. Samarbetet mellan olika behandlande och
649 utredande discipliner måste bli bättre än i dag så att patienter kan känna sig trygga under hela
650 vårdförloppet. Styrningen av cancervården i Region Stockholm sker med stöd av Regionalt
651 Cancercentrum (RCC) Stockholm-Gotland. För att integrera verksamheten bättre ska
652 styrningen utvecklas, och en utredning påbörjas med målet att ge förslag på att flytta in RCC:s
653 verksamhet på något av akutsjukhusen. Tidig upptäckt av cancer är en av de viktigaste
654 åtgärderna för att förbättra behandlingsresultat och överlevnad. Detta ansvar vilar ofta på
655 primärvården och därför är det av yttersta vikt att primärvårdens läkare får ordentligt med tid
656 till sina patienter och goda möjligheter till kompetensutveckling. Omfattande och
657 välfungerande screeningverksamheter är avgörande för att upptäcka cancer tidigt. Screening
658 bör vara avgiftsfri och tillgänglig. Ingen ska avstå av ekonomiska skäl eller att det är för
659 krångligt att genomföra onödiga ingrepp som beror på överdiagnostik, såsom sker inom
660 prostatacancer-testning med PSA-prov, måste undvikas genom utvecklande av förbättrade
661 metoder och rutiner.

662 HPV (Humant papillomvirus) är den vanligaste sexuellt överförbara infektionen. Den kan
663 orsaka cellförändringar och cancer i könsorgan samt mun och svalg. Tack vare vaccin mot
664 HPV går det idag att skydda mot flera cancerformer orsakade av viruset, och flera
665 cancerformer kan utrotas helt. Alla personer som kan skyddas mot HPV-viruset genom vaccin
666 bör få gratis tillgång till det, vilket innebär att ikapp-vaccinering mot HPV ska erbjudas alla
667 personer under 26 år i regionen. Utökad vaccinering för riskutsatta grupper minskar lidande
668 och sjukdomsburden bland hela befolkningen.

669 Det finns risk för kapacitetsbrist vad gäller strålbehandlingsmaskiner i regionen med
670 anledning av en växande befolkning samt behov av att byta ut äldre maskiner. För
671 cancervården är det av största vikt att en utbyggnad av strålbehandlingsenheter förverkligas
672 samt att den nuvarande risken för kompetensbrist avvärs genom satsningar på onkologisk
673 personal.

674 **Norrtäljemodellen**

675 Norrtäljemodellen är ett unikt samarbete mellan Region Stockholm och Norrtälje kommun
676 där ett helhetsansvar för allt från akutvård till omsorg ligger i ett gemensamt
677 kommunalförbund. Syftet med Norrtäljemodellen är dels att flytta besluten närmare
678 invånarna, dels att kunna utveckla en samordnad vård och omsorg som efterfrågas i hela
679 Sverige. Modellen har utvecklat många goda exempel på hur integrering av olika
680 verksamheter kan erbjuda en sömlös vård och omsorg, särskilt för sköra grupper i samhället.
681 Dessa exempel skulle kunna lyftas och implementeras i olika grad på andra ställen i regionen.

682 Det avskilda geografiska område som Norrtälje kommun utgör kan också med fördel fungera
683 som en testbädd för nya innovationer som kan följas och utvärderas.

684 Tyvärr har modellen sedan start varit underfinansierad och medlemsbidragen baseras inte på
685 verkliga behov. För att utveckla modellen måste den långsiktiga finansieringen lösas och
686 överenskommelsen mellan region och kommun revideras. Anslagen till modellen bör baseras
687 på invånarnas faktiska behov och inte på befolkningsandel. För att modellen ska kunna
688 utvärderas och jämföras behöver vårdstatistik från Norrtälje kommun bli synlig tillsammans
689 med regionens övriga statistik. Som med all hälso- och sjukvård måste Norrtäljemodellen ges
690 förutsättningar att kunna långsiktigt planera sin verksamhet och inte behöva göra ständiga
691 kortsiktiga besparingar som på sikt innebär ökade kostnader i form av exempelvis
692 nyrekryteringar och omorganiseringar.

693 Det är också viktigt att Norrtälje sjukhus samtidigt kan vara en del av vårdutbudet i hela
694 regionen och att nära samarbeten med övriga akutsjukhus värnas.

695 **Närakuter**

696 Vi anser att det är fel prioritering av skattemedel att lägga hundratals miljoner kronor på en
697 vårdform som inte existerar i andra regioner. Närakuterna har inte minskat väntetiderna på
698 akutmottagningarna, vilket var syftet, utan fragmenterar och fördröjer i stället vården för
699 patienter som söker akut. Inga fler närakuter ska öppnas. Därför vill vi, i linje med stora delar
700 av professionens önskemål, avveckla närakuterna till förmån för kvälls- och helgöppna
701 jourcentraler. Det är högt prioriterat att omställningen från närakuter till jouröppna
702 vårdcentraler sker i ordnad form och genom en tydlig resursöverföring till primärvården.
703 Placeringen av jourcentraler ska ske med hänsyn till vårdbehov och ska inte endast vara så
704 koncentrerade till länets centrala delar så som närakuterna är idag. Omställningen skulle
705 avsevärt förbättra tillgången till vård på kvällar och helger i regionens ytterområden i
706 allmänhet och i ekonomiskt eftersatta områden i synnerhet.

707 **Solidarisk sjukvård**

708 Dessvärre har omvärlden kommit att bli alltmer orolig. Krig och konflikter sätter de drabbade
709 ländernas sjukvårdssystemen under stor press. Olika former av naturkatastrofer blir vanligare
710 på grund av klimatkrisen. Stora olyckor eller terrorattentat kan orsaka många skadade på kort
711 tid. Vid dessa tillfällen kan andra länder behöva internationell hjälp för att ta hand om
712 patienter.

713 På senare år har Region Stockholm bidragit med vård till hundratalet cancersjuka eller
714 krigsskadade ukrainska patienter, mestadels genom Karolinska universitetssjukhuset. Till
715 ukrainska flyktingar erbjuds vård- och tandvård i enlighet med EU:s massflyktsdirektiv. Vid
716 en stor nattklubbsbrand i Nordmakedonien erbjöds livsavgörande vård till flertalet drabbade.

717 För Vänsterpartiet är det en självklarhet att Region Stockholm ska ställa upp när möjlighet
718 finns att rädda människor som drabbats av krig och katastrofer och som inte längre kan få

719 vård i sitt hemland. I Gaza har Israels systematiska attacker mot sjukhus och vårdinrättningar
720 slagit ut det palestinska sjukvårdssystemet. Sverige och Region Stockholm ska hörsamma
721 internationella uppmaningar om att ta hand om palestinska patienter där kapacitet finns.

722 Sedan 2008 är det tillåtet för kvinnor som inte är medborgare i Sverige att göra abort här
723 förutsatt att kvinnan kan stå för kostnaden själv. Möjligheten till abort är en mänsklig rättighet
724 och inskränkningar i aborträtten drabbar kvinnor hårt. Vänsterpartiet anser att inte enbart rika
725 kvinnor ska ges möjlighet till abort och har i riksdagen motionerat om subventionerade
726 aborter för utländska kvinnor. Region Stockholm bör aktivt informera om möjligheten för
727 utländska kvinnor att göra abort i Sverige.

728 **Ungdomens hus**

729 Sjukhuslokalerna vid gamla Astrids Lindgrens barnsjukhus renoveras för uppstart av
730 ”Ungdomens hus” som är en sammanföring av psykiatrisk sjukvård för barn och unga. De
731 verksamheter som planeras för att flytta in i Ungdomens hus är barn- och ungdomspsykiatri,
732 Stockholms centrum för ätstörningar, Maria ungdom samt de nationellt högspecialiserade
733 vårduppgifterna inom psykiatrin. Genom att dessa överlappande verksamheter samlas under ett
734 tak stärks möjligheterna för samverkan mellan de olika klinikerna. För att skapa kontinuitet
735 kommer vi att verka för att lokalerna på Gamla Karolinska ställs i ordning skyndsamt och att
736 inga provisoriska mellanlösningar fram till dess ska ske.

737 **Vuxenpsykiatri**

738 Den psykiska ohälsan är ett av de största folkhälsoproblemen idag och kvinnor är
739 överrepresenterade när det gäller sjukskrivningar kopplade till psykisk ohälsa. Region
740 Stockholm behöver en hälso- och sjukvård som kan fånga upp personer med psykisk ohälsa i
741 ett tidigt skede för att förhindra lidande och i värsta fall självmord. Vi vill att primärvården
742 ska förstärkas med psykologer, kuratorer och psykoterapeuter för att vara en självklar del av
743 första linjens psykiatri.

744 Psykiatrin behöver byggas ut i eftersatta områden, där andelen med psykisk ohälsa är högre
745 än i områden med mer gynnsamma socioekonomiska förhållanden. Vi vill se en psykiatri och
746 en beroendevård som är dimensionerad utifrån den sjukdomsbörda som finns. Därför ska all
747 psykiatrisk slutenvård och akutmottagningar, inkluderande ätstörningsvård och beroendevård,
748 på sikt ska bedrivas i egen regi. Tvångsvård som ibland behöver ges till de mest sjuka
749 patienterna kan enbart bedrivas i egen regi av juridiska skäl, varför en samlad vård kommer
750 göra störst skillnad för de som behöver det mest.

751 Psykiatrins patienter är värda en god vårdmiljö som bidrar till den läkande processen. För det
752 krävs ett utvecklat samarbete med öppenvården och en upprustning av psykiatrins sedan länge
753 nedprioriterade lokaler. Den psykiatriska vården ska också vara aktiverande, varför vi ser att
754 kulturen här spelar en viktig roll. Patienterna inom psykiatrin behöver stödjas och stärkas och
755 därför behöver regionen utreda hur peer support, där personer med egen erfarenhet av psykisk
756 ohälsa utbildas för att arbeta som stödpersoner, kan införas i verksamheterna.

757 **Vårdplatser som räcker till**

758 Region Stockholm har sedan länge brist på vårdplatser på sjukhus för de som behöver läggas
759 in för slutenvård. Belägningsgraden i Region Stockholm har för flera av akutsjukhusen legat
760 över 90 procent sedan många år tillbaka, vilket inte ger en tillräcklig marginal för att kunna
761 bedriva patientsäker vård. Även erfarenheterna från covid-19-pandemin understryker vikten
762 av en stärkt dimensionering av intensivvårdskapaciteten. Socialstyrelsens riktvärde för
763 intensivvårdsplatser och belägningsgrad inom intensivvården i ska följas. Även inom
764 psykiatri måste vårdplatserna motsvara behoven, vi vill inte se någon minskning av
765 psykiatriska vårdplatser innan ny vårdform för att omhänderta behoven, så som intensiv
766 öppenvård, finns på plats. Tillgång till personal med rätt kompetens är avgörande för att säkra
767 tillräckligt många vårdplatser. Idag är ungefär var tionde vårdplats stängd på grund av
768 personalbrist. Vänsterpartiets fokus för fler vårdplatser är därför att förbättra personalens
769 arbetsvillkor, exempelvis genom reformer för förkortad arbetstid.

770 **Vårdval**

771 Ett steg i riktningen mot mer behovsstyrd och mindre marknadsstyrd vård är den påbörjade
772 omställningsplanen för vårdval. Den baseras på en granskning av samtliga vårdval, där
773 prioriteringarna varit att trygga en jämlik vård, föreslå åtgärder mot överkonsumtion av vård
774 samt öka förutsättningar för forskning och långsiktig kompetensförsörjning. Steg för steg ska
775 de vårdval som inte levt upp till kraven i granskningen åtgärdas genom antingen avveckling
776 eller ändrad avtalsform. Samverkan med patienter, vårdgivare och profession är centralt, och
777 åtgärdsförslagen kommer att implementeras löpande. Kapaciteten för att omhänderta
778 eventuell flytt av vård ska kartläggas innan avprivatisering eller revidering påbörjas.

779 **Ätstörningsvården**

780 Kunskapen och vårdutbudet för att stödja personer med ätstörningsproblematik behöver öka.
781 Att korta väntetiderna till ätstörningsvård är högt prioriterat då det kan vara avgörande att få
782 behandling i tid. Att slutenvården för patientgruppen nu avprivatiseras och övergår i egen regi
783 är ett steg i rätt riktning för en evidensbaserad, sammanhållen och jämlik ätstörningsvård. En
784 stabil finansiering av ätstörningsvården med marginaler och fortbildning till personalen är
785 prioriterade frågor för Vänsterpartiet.

786 **IV.3 Kvinnors hälsa och genusperspektiv**

787 **Förlossningsvård**

788 En trygg och säker förlossning ska vara en självklarhet. Ingen ska behöva föda barn på
789 överfyllda förlossningsavdelningar med utmattade barnmorskor. Alla föräldrar ska kunna lita
790 på att de får en trygg och säker förlossning. En sammanhållen vårdkedja, från
791 barnmorskemottagning genom förlossningen till barnavårdscentral där familjerna lär känna
792 barnmorskorna, är en viktig faktor för en god föräldraupplevelse. Så är inte fallet idag. Med
793 nuvarande ersättningssystem är förlossningsklinikerna upphandlade enligt LOV i vårdval

794 förlossning. Vi vill avveckla vårdval förlossning och ersätta den med ett hållbart styr- och
795 finansieringssystem.

796 För att ge plats åt alla typer av förlossningar vill vi införa en differentierad förlossningsvård
797 med låg- och högriskenheter. Arbetssättet "Min barnmorska" som finns på bland annat
798 Huddinge, BB Stockholm och Södertälje sjukhus innebär en kontinuerlig fast vårdkontakt
799 vilket ska värnas, stärkas och spridas till fler förlossningskliniker.

800 Andelen barn som föds med alkohol och drogrelaterade fosterskador är högre i region
801 Stockholm än i många andra delar av landet, därtill är mörkertalet av drabbade stort.
802 Forskning, kompetenshöjning och spridandet av kunskap på området skulle kunna förebygga
803 och bättre fånga upp fall av alkohol och drogrelaterade fosterskador. Därför vill vi att
804 förutsättningarna för att skapa ett kunskapscentrum med syfte att öka kompetensen kring barn
805 med alkohol-och drogrelaterade fosterskador i Region Stockholm ska utredas.

806 **Kvinnors hälsa**

807 Vi vill att all verksamhet ska granskas från ett genusperspektiv och att styrdokument ska ha
808 jämställdhetsperspektiv. Sverige är ett fortfarande ett patriarkalt samhälle där kvinnoförtryck
809 förekommer både öppet och dolt, medvetet och omedvetet. Sjukvården är inget undantag och
810 påverkas av detta. Vi ser att den vita, manliga kroppen ofta tas som norm vid behandling och
811 forskning. "Kvinnosjukdomar" som exempelvis klimakteriebesvär ges låg prioritet. Det är
812 betydligt fler kvinnor än män som blir utsatta för kränkningar och som inte blir tagna på allvar
813 av vårdgivare. Kvinnor har även längre vistelsetider än män på landets akutmottagningar.
814 Mäns våld mot kvinnor är ett allvarligt hälsoproblem.

815 Kunskap om likheter och skillnader mellan kvinnor och män är en fråga om både bemötande
816 och patientsäkerhet. Det finns idag åtta akademiska vårdcentraler (AVC) i regionen. AVC
817 knyter samman utbildning av studenter, utveckling och forskning i primärvården med den
818 patientnära verksamheten. Vi vill starta en AVC med specifikt fokus på kvinnors hälsa, och
819 som bedriver forskning, utbildning och erbjuder stöd inom området.

820 Aborträtten inskränks i flera länder i vår omvärld. Aborträtten ska värnas i Sverige. All
821 abortvård ska ske professionellt och med ett gott bemötande. Utförare som inte uppfyller
822 dessa krav ska omedelbart bli av med sina avtal.

823 **Könsdysfori**

824 Region Stockholm har som en av tre nationella enheter erhållit tillstånd av Socialstyrelsen att
825 få bedriva vård vid könsdysfori inom ramen för högspecialiserad vård. Det är ett ansvar som
826 förpliktigar. Könsutredningsteamet vid Karolinska Sjukhuset kommer att få fler patienter och
827 ett större uppdrag. Redan innan det utökade uppdraget var köerna årslånga, varför enheten är i
828 behov av större resurser. Detta för att kunna fullfölja det nya uppdraget som omfattar vård,
829 forskning och utbildning av andra vårdgivare i frågor som rör vård för transpersoner.

830 Det behövs mer forskningsmedel för att öka kunskapsläget och förbättra behandlingar, samt
831 för att behålla och attrahera medarbetare, som idag är svåra att rekrytera. Ett nationellt
832 kunskapscentrum kopplat till NHV-uppdraget kan samla erfarenheter från flera NHV-enheter.
833 Unga med könsdysfori ska inte behöva vänta i flera år på att få hjälp, därför måste BUP
834 Könsinkongruens och könsdysfori, KID, få tillräckliga resurser för att kunna ge alla unga ett
835 första möte inom tre månader från remiss. Det behöver även finnas stöd för de som redan står
836 i långa vårdköer till könsdysforivården. De ska inte ska inte lämnas ensamma och riskera att
837 må sämre i väntan på hjälp, därför behöver ungdomsmottagningarna och habiliteringen ges i
838 uppdrag och erhålla stärkta resurser för att kunna ta emot unga med könsdysfori i behov av
839 stöd.

840 **Våldsutsatta**

841 Mäns våld mot kvinnor är ett stort folkhälsoproblem som ska tas på största allvar.
842 Kommunerna har det yttersta ansvaret för att enskilda får det stöd och den hjälp som de
843 behöver. Det kan handla om omsorg, vård och service, upplysningar, råd, ekonomisk hjälp
844 och annat bistånd. Regionen ska också börja bidra med ekonomiskt stöd till kvinnojourerna
845 och till utbildningsinsatser. Region Stockholm ska även säkra en god och sammanhållen vård
846 för personer utsatta för sexualbrott. Insatserna mot våld och kränkningar med hedersmotiv ska
847 förstärkas.

848 Vi vill att en mottagning ska startas som innefattar ett kvinnofridscentrum som ska ha tät
849 samverkan med kommunerna för målgruppen våldsutsatta kvinnor, likt samarbetet som idag
850 finns på MIKA-mottagningarna. En konsultativ funktion liksom på Nationellt centrum för
851 kvinnofrid på Akademiska sjukhuset i Uppsala är ett bra sätt för att kunna besöka patienterna
852 när de är inneliggande på sjukhus eller på planerade besök i annan vårdverksamhet. Enheten
853 som jobbar mot våld i nära relationer under akademiskt primärvårdscentrum har goda
854 kunskaper och bred erfarenhet av målgrupperna. Vi vill inrätta en mottagning för våldsutsatta
855 som samordnas med kommuner. Arbetet ska ske i dialog med den befintliga enheten som
856 jobbar mot våld i nära relationer under akademiskt primärvårdscentrum.

857 **IV.4 Funktionsrätt**

858 **Funktionsrättskonsekvens**

859 FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning, som godkänts av
860 Sverige, fastslår att personer med funktionsnedsättning ska ha samma rätt i samhället som alla
861 andra. Alla offentliga myndigheter, däribland kommuner och regioner, har ansvar för att
862 konventionen blir verklighet och följs. Funktionsrättskonsekvensbeskrivning (FKB) är ett bra
863 verktyg för att omsätta detta i praktiken. FKB innebär att regionen ska göra en
864 helhetsbedömning av vilka effekter beslut har ur ett funktionsrättsperspektiv. Det underlättar
865 för att göra rätt från början. Region Stockholm har beslutat att införa FKB vid ”alla relevanta
866 beslut”. Det är viktigt att följa upp hur det tillämpas i praktiken så att FKB blir ett skarpt
867 verktyg.

868 Vi vill se över möjligheten att införa så kallad 'funkisdiplomering' på utvalda vårdcentraler
869 (förslagsvis SMO-mottagningarna) i regionen för att förbättra bemötandet av personer med
870 funktionsnedsättning i primärvården. Funkisdiplomering finns idag redan på
871 ungdomsmottagningar, där de är mycket uppskattade.

872 **Färdtjänst**

873 Att kunna nyttja den reguljära kollektivtrafiken och i de fall det inte är möjligt, på annat sätt,
874 kunna resa i Stockholms län är en rättighet för alla. Därför prioriterar vi den särskilda
875 kollektivtrafiken – färdtjänsten - för de grupper av trafikanter som har behov av denna.

876 Nuvarande taxeregler inom färdtjänsten, innebär att resor längre än tre mil blir dyrare för
877 resenären. Det är orättvist och diskriminerande och slår mot en redan utsatt grupp i samhället.
878 Färdtjänsten är en del av kollektivtrafiken och Vänsterpartiet anser att de som har rätt till
879 färdtjänst ska kunna resa på samma villkor som resenärer i den reguljära kollektivtrafiken. Vi
880 vill därför slopa extraavgifter för färdtjänstresor längre än 30 kilometer.

881 Alla som är beviljade färdtjänst har, till skillnad från övriga resenärer i Region Stockholms
882 kollektivtrafik, begränsningar i antalet resor de får göra. För att uppnå så jämlika
883 förutsättningar som möjligt mellan resenärer inom den reguljära och den särskilda
884 kollektivtrafiken vill vi ta bort begränsningar i antalet fritidsresor för både färdtjänst- och
885 rullstolstaxi.

886 Det finns resenärer som känner sig otrygga när de reser med färdtjänsten. Många faktorer
887 påverkar, men en pålitlig service med välutbildade förare som stannar kvar i yrket är en viktig
888 förutsättning. Bra arbetsvillkor och kollektivavtal för förarna inom färdtjänsten behöver
889 säkerställas. Vidare behöver de få en bra utbildning för att utföra sitt uppdrag på bästa möjliga
890 sätt. Vi stöder Transportarbetarförbundets arbete med att ta fram en kategori "omsorgsförare"
891 som ett bevis på utbildning och avklarad examination.

892 **Hjälpmedel**

893 Personer med kronisk sjukdom eller funktionsnedsättning har ofta många utgifter för vård,
894 sjukresor och hjälpmedel. De ska inte därtill bestraffas med avgifter. Hjälpmedel är en
895 rättighet som ska vara kostnadsfri, och därför vill vi på sikt avskaffa avgiften för hjälpmedel
896 helt. Ett första steg är att återinföra högkostnadsskyddet.

897 Syncentralen är en specialistverksamhet som utför rehabilitering, rehabilitering och förskrivning
898 av hjälpmedel till personer med synnedsättning och blindhet. Vid val av nya lokaler för
899 Syncentralen ska vi ta större hänsyn till besökarna av Syncentralen. Det råder brist på
900 yrkesgruppen synpedagoger som har en viktig roll i att stödja personer med synnedsättningar i
901 att klara vardagen. Vi vill starta en uppdragsutbildning för synpedagoger.

902 **Samverkan**

903 Vi vill främja samverkan med funktionsrättsorganisationer och höja anslagen för
904 föreningsbidrag till intressepolitiska organisationer inom hälso- och sjukvård samt
905 funktionsrätt. Vi vill ta fram en modell för årlig uppräknings av bidragen.

906 I samband med att kallelser utgår till besök inom vården ska en möjlighet att förboka
907 ledsagning i samband med besöket införas. Idag kan patienter mötas av en
908 självinspektionssskärm i stället för en bemannad reception i samband med sitt vårdbesök
909 vilket innebär en försämrade tillgänglighet för personer som inte är seende.

910 **Tillgänglighet i kollektivtrafiken**

911 För att kollektivtrafiken ska vara tillgänglig för alla måste den utgå för människor med
912 normbrytande funktionsvariationer. Fordon, vagnar och miljöer ska utformas så att de blir mer
913 välkomnande, med öppna spärmlinjer i tunnelbanan och pendeltågstrafiken, samt med
914 påstigning genom alla dörrar på bussarna. En god belysning ökar tillgängligheten och är
915 viktig för att skapa trygghet. Det är viktigt att rulltrappor och hissar fungerar och att
916 information om problem med dem inkluderas i den kontinuerligt uppdaterade trafik- och
917 störningsinformationen. Reparationer av hissar och rulltrappor ska ske skyndsamt. Tillgång
918 till toaletter behövs vid fler stationer. Utrymningsvägarna på alla stationer måste vara
919 anpassade för människor med funktionsnedsättningar. I funktionsrättsorganisationerna finns
920 det mycket kunskap både om problem och lösningar inom kollektivtrafiken. Dessa kunskaper
921 skall användas på ett bättre sätt än nu och framför allt efterfrågas innan beslut tas och
922 genomförs. Utöver fysiska anpassningar av fordon, stationer, hållplatser och bryggor är det
923 viktigt att det finns synlig personal på stationer, tåg och bussar som kan vägleda resenärerna,
924 samt att ledsagartjänsten utvecklas och erbjuds för hela resan, från dörr till dörr. Tågvärdarna
925 på pendeltågen var exempelvis en trygghet för de resenärer som behöver ramp vid på- och
926 avstigning

927 **IV.5 Äldre i samhället**

928 Äldre människors liv, vård, omsorg och tillgång till bostäder och kultur behöver vara en del av
929 den regionala planeringen.. Vi vill därför att regionen ansöker om medlemskap i WHO:s
930 globala nätverk för äldrevänliga städer och samhällen. Befolkningen i Sverige blir allt äldre
931 och personer över 65 år utgör snart en fjärdedel av landets invånare. Äldre personer är en
932 heterogen grupp; många är friska och klarar sig själva och andra har stora vård- och
933 omsorgsbehov redan som yngre pensionärer. Äldre är naturligtvis i de flesta hänseenden som
934 vilka invånare som helst där Vänsterpartiets generella politik har betydelse. Pensionerna,
935 omsorgen och äldreomsorgen är dock tre områden där äldres behov kräver särskild
936 uppmärksamhet. I rikspolitiken driver vi särskilt att "fattigpensionärernas" villkor ska
937 förbättras, utan en ekonomisk grundtrygghet blir livet som äldre besvärligt.
938 Högekostnadsskyddet för läkemedel, som kraftigt försämrats av Tidöregeringen vilket lett till
939 att allt fler inte har råd att hämta ut sin medicin, måste göras mer förmånligt. Huvuddelen av
940 omsorg till äldre som behöver samhällets stöd ges av kommunerna – hemtjänst, äldreboenden

941 och annan social trygghet. Här beskriver vi därför främst insatser inom Region Stockholms
942 ansvar.

943 **Äldresjukvård**

944 Idag fungerar övergångar mellan regionens hälso- och sjukvårdsverksamhet och
945 kommunernas omsorg inte tillräckligt bra, vilket utgör en hälsorisk för de äldre patienterna.
946 Samarbetet mellan sjukvård och kommunal äldreomsorg måste förbättras och vård planeras
947 gemensamt. Detta gäller inte minst vården av kroniska sjukdomar så som diabetes, som
948 särskilt i kombination med demenssjukdom ofta är komplicerat. För att begränsa antalet olika
949 aktörer hemma hos personer som behöver hemtjänst eller hemsjukvård och för att förstärka
950 patientsäkerheten ska Region Stockholm och kommunerna komma överens om delegering
951 och kostnadsfördelning av läkemedel.

952 Närsjukvården ska organiseras så att äldre människor inte tvingas söka sig till akutsjukhusen i
953 onödan. Mobil röntgen ska införas så att äldre patienter inte ska behöva åka till akuten från
954 äldreboenden eller från hemmet efter exempelvis fallolyckor. Vården ska samråda med både
955 de äldre själva och deras närstående. Närstående står för en stor del av omvårdnaden så
956 hänsyn ska tas till deras uppfattning och behov av hjälp och stöd.

957 Antalet geriatriska slutenvårdsplatser behöver bli fler. I många år har det varit uppenbart att
958 behovet av geriatrisk slutenvård är särskilt stort på Södersjukhuset, där äldre får vänta
959 orimligt länge på akutmottagningen. Arbetet med att skapa fler geriatriska kliniker på
960 akutsjukhusen ska påskyndas och områden med störst behov ska prioriteras. Detta kommer att
961 underlättas av att Vänsterpartiet nyligen fått igenom ett avskaffande av Vårdval geriatrik till
962 förmån för upphandlade platser där de behövs mest. Idéburna organisationer kommer även
963 fortsättningsvis vara viktiga inom den geriatriska vården.

964 Vi vill att sjukvårdskompetensen ska höjas på alla äldreboenden och att samarbetet mellan
965 Region Stockholm och kommunerna ska förbättras. Det är av yttersta vikt att minimera antalet
966 aktörer och personer hos den äldre, röja undan stuprören mellan de olika vårdgivarna, samt att
967 tydlig kontinuitet och kompetens finns tillgängligt på samtliga SÄBOn och inom hemtjänsten.
968 Genom att samla vården i hemmet kan ett ökat helhetsansvar nås. Äldreboenden ska ha bättre
969 tillgång till personal med sjukvårdskompetens, både sjuksköterskor, undersköterskor,
970 arbetsterapeuter och läkare. Alla multisjuka äldre ska ha en medicinskt ansvarig läkare som
971 samordnar vården.

972 **IV.6 Kollektivtrafik**

973 **Dynamisk trafik**

974 På landsbygden kan underlaget vara för lågt för vanliga busslinjer och då ska det i stället
975 finnas tillgång till modern anropsstyrd kollektivtrafik, så kallad dynamisk kollektivtrafik.
976 Bokningen sker via en app och bygger på samåkning, där flera resenärer kan boka resor till
977 och från olika hållplatser, både reella och virtuella. Stoppen kan vara flexibelt utspridda i

978 närheten av där resenär vill stiga på eller av. Systemet räknar ut den bästa rutten, och
979 återkopplar till resenärerna kring tider och annan information. Dynamisk kollektivtrafik kan
980 också vara ett alternativ när nya bostadsområden successivt växer fram och det inledningsvis
981 inte finns underlag för en vanlig busslinje.

982 **Elektrifiering**

983 Kollektivtrafiken ska drivas av el producerad från sol, vind och vatten, som är de mest
984 miljövänliga energikällor vi har. Förbränningsmotorer är inte miljömässigt effektiva och har
985 en verkningsgrad på bara 40 procent, medan en elmotor i ett vägfordon har en verkningsgrad
986 som är ungefär dubbelt så hög.

987 Elbussar är tysta och släpper inte ut avgaser och bidrar därmed till en bättre stadsmiljö. Vi vill
988 att elektrifieringen av bussflottan påskyndas, samtidigt som det är viktigt att upprätthålla
989 hållbarhetskraven vid tillverkning av dem. Vi vill att elektriska trådbussar och bussar som
990 laddar under färd (In Motion Charging, IMC) beaktas som alternativ vid elektrifiering för att
991 minska batteribehovet och laddningsproblematik.

992 Påskyndandet av elektrifieringen gäller även för fordonen inom färdtjänsten samt fartygen i
993 den kollektiva sjötrafiken. Inom färdtjänsttaxi finns tekniken för övergång till el, och vi vill
994 att det sker omgående. För specialfordonen inom rullstolstaxi och sjuktransporter har tekniken
995 inte kommit lika långt, men utvecklingen går fort. I sjötrafiken bör samma sak ske utifrån de
996 tekniska begränsningar som finns. Regionen ska vara pådrivande för teknikutvecklingen,
997 konverteringar av äldre båtar och fartyg till eldrift, inköp av eldrivet nytt tonnage samt se till
998 att laddinfrastruktur kommer på plats.

999 **Gatuutrymme**

1000 Under pandemin gick resandet ned och invånarna i många städer fick uppleva en miljö utan
1001 trafikstockningar, buller, avgaser och smog. Många städer använde lärdomarna för att
1002 omfördela utrymmet från bilar till cykel, gång och kollektivtrafik för att skapa attraktiva och
1003 effektiva stadsmiljöer för människor att vistas i. Vi vill att Region Stockholm tar en aktiv roll
1004 i omställningen till ett transportsnålt samhälle där cykel, gång och kollektivtrafik får större
1005 plats på bekostnad av utrymme för biltrafik. Om det befintliga väg- och gatuutrymme
1006 omfördelas, behövs inte dyra och komplicerade utbyggnader av infrastrukturen. Om fler
1007 busslinjer får egna körfält och effektiv signalprioritering ökar framkomligheten. Om en större
1008 andel av vägytan kan gå till raka, säkra cykelvägar kan fler cykla, vilket bidrar till bättre
1009 folkhälsa och minskade utsläpp från transporter.

1010 **Kombinerad mobilitet**

1011 För att göra kollektivtrafiken mer tillgänglig är det väsentligt att underlätta för resenärerna att
1012 ta sig till och ifrån kollektivtrafik, samt att kunna kombinera olika trafikslag. Ett ”hela-resan”-
1013 perspektiv är viktigt med en inkludering av cykel- och gångvägar till och från stationer och
1014 hållplatser i planeringen av kollektivtrafik. Säkra cykelparkeringar ska finnas nära
1015 kollektivtrafiken, och fordonen ska utformas för att möjliggöra att cyklar kan tas med

1016 ombord. Vi vill att Region Stockholm underlättar skapandet av ett sammanhållet regionalt
1017 lånecykelsystem genom att erbjuda kommuner att koppla lånecykelsystem till SL-appen.

1018 **Reklam i kollektivtrafiken**

1019 Idag präglas miljön i kollektivtrafiken av kommersiella budskap, som för många inte upplevs
1020 som inkluderande och välkomnande. Vi vill att konsten ska få ökat utrymme och reklamen
1021 minska, samt att de nya tunnelbanestationerna blir reklamfria. Vårt mål är att kollektivtrafiken
1022 ska vara fri från kommersiella budskap. Innan vi nått dit kräver vi en mer kraftfull och etisk
1023 reklampolicy. För allas trivsel ska våra gemensamma utrymmen vara fredade från
1024 diskriminerande, sexistisk och stereotyp reklam. SL ska också vara fri från fossil- och
1025 spelreklam, samt partipolitisk reklam.

1026 **Skärgårds- och pendelbåtstrafiken**

1027 Den kollektiva sjötrafiken, skärgårdstrafiken och pendelbåtstrafiken, ska utvecklas och
1028 integreras bättre i den övriga kollektivtrafiken, så att pendling både till regioncentra och
1029 mellan öarna möjliggörs. Pendelbåtstrafiken ska utvecklas såväl på Mälaren som Saltsjön för
1030 att skapa alternativ till bilen och förbättra tvärförbindelserna. Övergångar mellan land- och
1031 sjöresor måste vara smidiga, bryggorna måste vara tillgänglighetsanpassade och det bör finnas
1032 väderskydd. Möjligheten att ta med sin cykel i sjötrafiken ska förbättras, liksom
1033 cykelparkering och cykelväg till och från bryggor. Båtarna ska så långt som möjligt drivas
1034 med el kompletterat med fossilfritt bränsle vid behov. Båttrafiken ska integreras och
1035 samordnas med övrig SL-trafik, självklart med samma taxa, året om.

1036 **Snabbussar - BRT**

1037 För att skyndsamt möta behoven av snabb, effektiv kollektivtrafik utan trängsel måste
1038 kapaciteten snarast ökas på hårt belastade busslinjer. Vi vill höja snitthastigheten och därmed
1039 kapaciteten. Redan med samma antal bussar kan trängseln minska och tillgängligheten öka
1040 samtidigt som fler resenärer kommer fram snabbare. De hårdast belastade stomlinjerna och
1041 tvärförbindelserna såsom exempelvis linje 179 ska byggas om till så kallad BRT-standard
1042 (Bus Rapid Transit) med helt separata vägar eller körfält och egna hållplatser motsvarande
1043 spårvägsstandard. Ett omfördelat utrymme för ökad framkomlighet för kollektivtrafik, cyklar
1044 och fotgängare medför en mer begränsad framkomlighet för privatbilismen, vilket gör
1045 kollektivtrafiken än mer effektiv och attraktiv för resenären och ökar potentialen att få bilister
1046 att välja kollektivtrafiken. Investeringar i framkomlighet är de mest samhällsekonomiskt
1047 effektiva åtgärder vi kan vidta.

1048 Tvärgående snabbusslinjer ska etableras. Vi vill prioritera och påskynda det pågående
1049 långsiktiga arbetet med kommunerna och Trafikverket med samverkan kring fler busskörfält,
1050 BRT-lösningar, införande av tvärgående expressbusslinjer, prioritering av kollektivtrafiken i
1051 vägrummet, ökad signalljusprioritering och bättre strukturer för att kommunicera och
1052 koordinera planering av trafik

1053 En åtgärd som genomförts under 2024 är införandet av påstigning genom alla dörrar på
1054 innerstadens stombusslinjer. Vi vill att detta utvidgas till alla stombusslinjer i hela länet.

1055 **Spärrfri kollektivtrafik**

1056 Kollektivtrafik ska vara välkomnande och trygg för alla. För att resenärerna ska känna sig
1057 välkomna är det viktigt att de visas tillit. Därför ska regionen införa öppna spärrlinjer och
1058 resenären visas förtroendet att hen har giltig biljett. På så sätt kan vi ta bort de hindrande och
1059 allt annat än välkomnande spärrarna i tunnelbanan och pendeltågstrafiken samt ha
1060 ombordstigning genom bussarnas alla dörrar. Med detta sagt måste en spärrfri kollektivtrafik
1061 utvecklas i nära dialog med arbetstagarorganisationerna för övergång till delvis nya
1062 yrkesroller.

1063 **Taxor**

1064 Vi vill på sikt införa avgiftsfri kollektivtrafik för alla och vi börjar med de yngsta. Att sänka
1065 taxan är en central reform för att minska utsläpp och buller, förbättra folkhälsan och
1066 underlätta för alla invånare att ta sig till jobb, skola, vänner och familj.

1067 I andra europeiska huvudstäder sänker man priser, vilket innebär en större tillgänglighet och
1068 att fler reser kollektivt. I Tyskland har det införts en biljett för 49 euro/månad som gäller på all
1069 lokal och regional kollektivtrafik i hela landet. Vänsterpartiet har nationellt ett förslag om en
1070 liknande biljett, en Sverigebiljett för 450 kronor per månad som skulle ge tillgång till alla
1071 trafikslag som ingår i den regionala kollektivtrafiken över hela landet; lokalbussar,
1072 regionbussar, spårvägar, tunnelbana, pendeltåg och regionaltåg.

1073 För många barnfamiljer och unga är biljettpriset avgörande för om en resa kan genomföras
1074 eller inte, om man kan hälsa på en vän eller släkting eller delta i en fritidsaktivitet.
1075 Mittenkoalitionen pådriven av Vänsterpartiet har genomfört taxesänkningar riktade till barn-
1076 och ungdom. Vi vill snarast gå längre och föreslår fria resor för alla barn och unga upp till 20
1077 år, vilket skulle vara en viktig jämlikhetsreform som dessutom skulle vänja unga vid att se
1078 kollektivtrafiken som det naturliga färdmedlet även när de blir vuxna.

1079 **Trygg och välkomnande kollektivtrafik**

1080 Trygghet i kollektivtrafiken är viktigt för resenärerna. Grunden är att det finns personal synlig
1081 i trafiken, personal som har utbildning för att hantera incidenter och kriser på ett
1082 professionellt sätt. Vi vill att tågvärdar med adekvat utbildning och spårbehörighet återinförs
1083 ombord på pendeltågen och att de finns kvar på lokaltågen, samt att det ska finnas gott om
1084 personal på stationerna. Vi är kritiska till att kvalificerade yrkesgrupper idag ersätts med
1085 ordningsvakter och trygghetsvärdar. De har mycket kort relevant utbildning för de uppgifter
1086 de är satta att utföra. Därför vill vi skära ner på antalet ordningsvakter och avveckla systemet
1087 med trygghetsvärdar för att i stället omfördela resurserna till mer personal med adekvat
1088 utbildning. Ordningsvakter ska bara behöva anlitas vid extraordinära arrangemang och
1089 händelser.

1090 Den fysiska miljön i och kring kollektivtrafiken är viktig för den upplevda tryggheten. Slitna
1091 och dåligt underhållna miljöer och fordon skapar otrygghet. Därför är det viktigt att
1092 kollektivtrafiken är tillräckligt finansierad så att inte ”besparingar” på underhåll tvingas fram.
1093 För en välkomnande kollektivtrafik krävs även en inkluderande design och god tillgång till
1094 toaletter.

1095 Många upplever plattformarna som otrygga, speciellt vid trängsel, och varje år sker det
1096 olyckor där människor hamnar på spåret med både skador och dödsfall som följd. I många
1097 städer världen över finns det olika former av plattformsbarriärer, och sedan ett antal år tillbaka
1098 på de nya pendeltågsstationerna i centrala Stockholm, för att förhindra suicid och olyckor
1099 samt skapa tryggare miljöer. När den nya tunnelbanan mellan Fridhemsplan och Älvsjö
1100 planeras för automatisk drift vill vi att stationerna utformas med plattformsbarriärer.

1101 **Trängselskatt**

1102 Systemet med trängselskatter behöver utvecklas. Vi vill att trängselskatten går till Region
1103 Stockholm och används trafikstyrande. Vi vill att den ska omfatta fler vägar och användas för
1104 att styra mot lägre trafikflöden och ökad framkomlighet för kollektivtrafiken. Intäkter från
1105 trängselskatten ska kunna användas till såväl drift som utbyggnad av kollektivtrafiken.

1106 **IV. 7 Klimatnödläge och biologisk mångfald**

1107 **Anpassning till ett förändrat klimat**

1108 Klimatförändringarna ger fler extrema väderförhållanden med värmeböljor, kallare
1109 vinterväder, skyfall och snabba temperaturväxlingar. Ett varmare klimat påverkar folkhälsan
1110 direkt med värmerelaterade sjukdomsfall, men också indirekt med bland annat förändrad
1111 luftkvalitet, förlängda pollensäsonger och förändrade förutsättningar för smittspridning.
1112 Kollektivtrafiken är till sin natur väldigt beroende av väder. I stockholmsregionen påverkar
1113 snö, is, hetta och annat väder redan nu framkomligheten för kollektivtrafiken och
1114 tunnelbanestationer har översvämmats. Vi vill att Region Stockholms förmåga att hantera
1115 extremväder och klimatförändringar kartläggs och redovisas för politiken. Byggnader och
1116 regionens infrastruktur ska anpassas för att kunna leverera pålitlig sjukvård och
1117 kollektivtrafik.

1118 Havsnivån stiger allt snabbare och kan i värsta fall redan till år 2050 påverka Mälaren och
1119 dess dricksvatten. Den Regionala vattenförsörjningsplanen som Länsstyrelsen tar fram
1120 behöver ha en starkare styrande status och peka ut åtgärder för att hushålla med den resurs
1121 som färskvatten är.

1122 **Biologisk mångfald**

1123 Regionen behöver robusta ekosystem och en stor biologisk mångfald. Skogar, våtmarker och
1124 hav bidrar med nödvändiga ekosystemtjänster och är också viktiga kolsänkor. RUFS 2060
1125 måste ge förutsättningar för samordning kring vattenvård och biologisk mångfald för att på
1126 relativt kort sikt uppnå god ekologisk och kemisk vattenstatus. För att främja biologisk

1127 mångfald måste den gröna infrastrukturen, alltså skogar, parker och grönområden, hänga ihop
1128 för att skapa möjlighet för arter och att röra sig och sprida sig. Stor hänsyn ska i RUFS 2060
1129 tas för att skydda sammanhängande grönområden och dess ekosystem. För att säkra
1130 livsmedelsproduktion ska åkermark bevaras och inte bebyggas.

1131 **Cirkularitet och återvinning**

1132 Samhället behöver ställa om till att återbruka och använda varor och material om och om igen
1133 i stället för att tillverka nytt och kasta bort. Region Stockholms upphandling av vårdmaterial
1134 måste präglas av hållbarhet och klimatsmarta val. Fler flöden måste bli cirkulära för att
1135 minska sjukvårdens behov av engångsprodukter och minska svinn. Engångsmaterial ska bara
1136 användas när inga andra alternativ finns. När sjukhus och andra vårdfastigheter byggs eller
1137 byggs om, så ska både byggprocessen och de nya byggnaderna vara klimatsmarta och
1138 livscykelanalyser användas. Pågående pilotprojekt för cirkularitet ska bli standard i alla
1139 Region Stockholms verksamheter.

1140 **Cykla mera**

1141 En övervägande andel av resor i regionen är kortare än 5 kilometer, hela 70 procent
1142 beräknades 2019 kunna cykla till sitt jobb på kortare tid än 30 minuter. Det finns därför goda
1143 förutsättningar att fler ska cykla och då behövs fler och bättre cykelvägar. Arbetet med
1144 cykelförhandlingar med Trafikverket och kommuner för att bygga ut det regionala cykel-
1145 nätverket behöver intensifieras för att fler och längre sträckor ska byggas. Regionen ska också
1146 ta ledarskap för att säkra cykelparkeringar, möjlighet att ta med cykel i kollektivtrafiken och
1147 verka för ett regionalt låncykelsystem som anknyter till övrig kollektivtrafik. Ett ökat
1148 cyklande är inte bara bra för klimatet, det bidrar också till en förbättrad folkhälsa.

1149 **Energiförsörjning**

1150 RUFS 2060 ska verka för både storskalig och småskalig förnybar energiproduktion,
1151 exempelvis genom havsbaserade vindkraftsparker. Den storskaliga produktionen är viktig för
1152 att öka volymen av förnybar energi och avhjälpa effektbristen i det nationella kraftnätet,
1153 medan den småskaliga produktionen, där elen tillverkas och lagras nära där den används, är
1154 viktig för att det skapar ett samhälle som kan klara potentiella kriser och utmaningar.

1155 Energin som Region Stockholm köper ska vara förnybar. Men den billigaste och mest
1156 klimatvänliga energin är den vi inte behöver använda alls. Regionens verksamheter, inte minst
1157 kollektivtrafiken, är mycket energikrävande. Därför finns det stora möjligheter att spara
1158 pengar samtidigt som vi gör klimatnytta genom fortsatta energieffektiviseringar. På så sätt kan
1159 resurser fördelas om från energiinköp till välfärden. Vi vill att Region Stockholm
1160 kontinuerligt investerar för att genomföra energieffektiviseringar, i kollektivtrafiken såväl
1161 som i fastigheter.

1162 Vi vill ha en plan för solcellsutbyggnad i egen regi. Planen ska beskriva omfattning,
1163 utbyggnadstakt och identifiera ytor som lämpar sig för solelsproduktion vilket bör innefatta så
1164 väl byggnader, depåer och överdäckning av parkeringsplatser. Planen ska även utreda

1165 möjligheterna till energilagring i anslutning till solcellerna för att kunna använda solenergi
1166 under hela dygnet.

1167 **Klimatarenor i samarbete med näringslivet**

1168 Hela näringslivet behöver ställa om till cirkulära och hållbara processer. Region Stockholm
1169 samordnar redan ett arbete med branschens aktörer inom bygg- och anläggningssektorn för att
1170 minska utsläppen under namnet Klimatarena. Det har även startats ett arbete för att minska
1171 utsläppen från användningen av plast i byggbranschen och sjukvården Det arbetet ska fortlöpa
1172 och utökas parallellt med att Region Stockholm arbetar med kravställning vad gäller material
1173 och massahantering i regionens egna bygg- och anläggningsprojekt.

1174 **Konsumtionsbaserade utsläpp**

1175 Stockholmsregionen har ett ohållbart klimatavtryck. De territoriella utsläppen, alltså de som
1176 släpps ut i vårt geografiska område har minskat över tiden. Men en stor del av stockholmarnas
1177 klimatavtryck kommer från vår konsumtion av importerade produkter och livsmedel samt av
1178 flygresor. Räknar vi med det kvalificerar vi oss i toppen bland världens värsta klimatbelastare
1179 per person. Genom att trappa upp arbetet med den regionala utvecklingsplanen och öka
1180 samverkan med länets aktörer kan Region Stockholm påverka mot minskade totala utsläpp.
1181 Det räcker inte med fina planer - gå från ord till handling.

1182 Vi driver på för att klimathandlingsplan och koldioxidbudget för Region Stockholm ska
1183 utvecklas till kraftfulla verktyg att möta klimatnödläget. Regionen påverkar genom sina stora
1184 inköp och upphandlingar de konsumtionsbaserade utsläppen. Fossila bränslen och produkter
1185 behöver fasas ut, engångsprodukter ersättas med cirkulära flöden och lägsta möjliga klimatavtryck
1186 krävs i upphandling. Det är avgörande att politiken finansierar de åtgärder som behövs och satsar
1187 för att snabbt ställa om för minskade utsläpp.

1188 **Maten**

1189 Livsmedelsproduktionen orsakar stora klimatutsläpp. Region Stockholm är en stor aktör som
1190 köper in livsmedel för miljonbelopp varje år. Genom att höja hållbarhetskraven kan regionen
1191 påverka leverantörer och producenter för ökad hållbarhet och genom att öka andelen inköpt
1192 mat från lokala producenter kan regionens resiliens främjas. Det innebär i praktiken att en
1193 större del av de produkter som konsumeras behöver vara växtbaserade och matsvinnet måste
1194 minimeras. För att stödja den biologiska mångfalden ska en stor andel av inköpta livsmedel
1195 vara ekologiska. Idag arbetar Region Stockholms olika verksamheter med många olika
1196 metoder och det behövs en större samsyn kring både mål och medel för att säkerställa att alla
1197 patienter, oavsett ålder och andra demografiska faktorer, kan serveras god, näringsriktig,
1198 hälsofrämjande och samtidigt klimat- och miljömässigt hållbar mat. Vi vill därför att ett
1199 program för ökad måltidskvalitet kombinerat med låga klimatavtryck tas fram.

1200 **IV.8 Regional utveckling, bostäder och infrastruktur**

1201 **Arbete och näringsliv**

1202 Vänsterpartiets målsättning är att alla människor ska kunna ha en meningsfull roll i samhället,
1203 ett tryggt och hälsosamt liv och goda möjligheter till utveckling. Nödvändiga förutsättningar
1204 för detta är till exempel den egna bostaden, som vi ser som en social rättighet, och en sund
1205 och klimatanpassad stadsmiljö.

1206 Trygg försörjning, bra arbetsmiljö och goda arbetsvillkor är också förutsättningarna för ett
1207 gott liv och ett stabilt samhälle. Tillsammans med den offentliga sektorn har även de privata
1208 företagen en central roll i samhällsbygget, i egenskap av arbetsgivare. Inom näringslivet sker
1209 dessutom mycket innovation och utveckling som vid sidan av den akademiska forskningen
1210 bidrar till att ge Stockholmsregionen en framträdande roll på den globala arenan. Den
1211 politiska inriktningen behöver premiera företagande som bidrar till goda livsvillkor för
1212 regionens invånare och utvecklar produkter och tjänster som bidrar till den nödvändiga
1213 omställningen till ett långsiktigt ekologiskt och socialt hållbart samhälle.

1214 Offentliga investeringar leder till fler arbetstillfällen. På grund av klimatkrisen behövs stora
1215 offentliga investeringar för klimatomställning. Utöver investeringar krävs också utbildning för
1216 nya yrken och komplettering av tidigare yrkeskunskaper, klimatomställningen får inte stanna
1217 upp på grund av kompetensbrist. Därför behöver det satsas på fler utbildningsplatser inom
1218 yrken som behövs för klimatomställning och de kan med fördel placeras i områden med hög
1219 arbetslöshet. Klimatkrisen och arbetslösheten kan på så sätt bidra till att lösa varandra.

1220 En stor majoritet av landets kulturutövare är bosatta i stockholmsregionen. Ungefär en
1221 femtedel av regionens bruttoregionalprodukt härstammar från de kulturella och kreativa
1222 branscherna. Vänsterpartiet vill att Region Stockholm tar fram en handlingsplan för de
1223 kreativa och kulturella branscherna.

1224 **Bostadsförsörjning**

1225 Bostad är en social rättighet. I ett välfärdssamhälle är bostadsförsörjningen samhällets ansvar
1226 och det krävs att många olika aktörer samspelar för att systemet skall fungera. Det åligger
1227 staten att stödja byggandet av bostäder vilket den nuvarande högerregeringen väljer att inte
1228 göra. Kommunerna sätter ramarna för byggandet genom sitt planmonopol medan
1229 byggföretagen i dagens system i praktiken bestämmer vilken typ av bostäder som byggs, i
1230 vilken omfattning och på vilka platser utifrån kapitalismens principer snarare än samhällets
1231 behov.

1232 Regionerna har ett lagstadgat ansvar för bostadsförsörjningen och tillsammans med
1233 mittenkoalitionen har vi under mandatperioden genomfört en ambitionshöjning på
1234 bostadsområdet och inrättat ett regionalt bostadskansli som genom utåtriktat arbete,
1235 kunskapsspridning och pilotprojekt driva på, utveckla och hitta nya sätt tillsammans med
1236 kommunerna för att kraftigt öka tillgången till bostäder. Det finns en stor brist på bostäder i

1237 regionen men framför allt finns det brist på bostäder som invånarna har råd att efterfråga. Det
1238 regionala bostadskansliet ska verka för att bostadsmålen i RUFS ska uppnås och att länets
1239 bostadsbestånd ska kompletteras med det som saknas, i de flesta fall hyresrätter som
1240 invånarna har råd att efterfråga. Vänsterpartiet är emot all utveckling mot marknadshyror. För
1241 en fungerande bostadsförsörjning krävs regleringar som håller hyreskostnaderna nere.

1242 **15-minutersstaden**

1243 Vi inspirerats av konceptet ”15-minutersstaden”. Alla boende i stockholmsregionen ska ha
1244 nära tillgång till grundläggande service. En ska med cykel eller kollektivtrafik på kort tid
1245 kunna ta sig från hemmet till de viktigaste platserna; skolan, mataffären, kultur, idrott och
1246 naturen. På det sättet kan vi minska behovet av klimatbelastande transporter och skapa
1247 trivsamma städer och samhällen. Även i landsbygdsområden och skärgården är det viktigt att
1248 det finns tillgänglighet till samhällsservice och kultur. Vård behöver finnas i hela regionen
1249 och regionen bör ta tillbaka kontrollen över var vården är placerad. Vänsterpartiets mål är att
1250 alla invånare i regionen ska ha tillgång till vårdcentral, öppenvård inklusive öron-näsa-hals,
1251 gynekologi, mammografi, BUMM, hud, psykiatri för barn och unga och beroendevård inom
1252 30 minuter med kollektivtrafik från sitt hem.

1253 **Hållbar regional utveckling**

1254 Den tillväxt som sker i regionen måste innebära en utveckling av samhället där resurser
1255 omfördelas. Fler anställda i vården, en grön omställning och satsningar på kultur och den
1256 gemensamma välfärden leder till hållbar samhällsutveckling. Offentlig konsumtion i stället
1257 för privat konsumtion är en bättre användning av jordens begränsade resurser. En gemensamt
1258 ägd simhall med tusentals besökare belastar klimatet mindre än tusentals privata pooler.

1259 Livsmedelsförsörjningen i regionen måste bli mer robust för att vi i framtiden ska vara bättre
1260 rustade för kriser och utmaningar. Odling i vårt närområde skapar en större resiliens. Den
1261 regionala utvecklingsplanen och de regionala tillväxtmedel som delas ut ska värna
1262 jordbruksmark, skynda på omställningen till ett hållbart jordbruk och uppmuntra till
1263 storskaligt jordbruk och småskalig odling som stadsodling och kolonilotter.

1264 **Infrastruktur – kollektivtrafik före motorvägar och flyg**

1265 Stora investeringar görs nu i ny tunnelbana, det är bra. Vi anser att Spårväg syd ska vara nästa
1266 stora prioriterade infrastrukturprojekt. Trafikverkets fortsatta arbete med att förverkliga
1267 Tvärförbindelse Södertörn har dock bidragit till kraftiga kostnadsökningar för genomförandet
1268 av Spårväg Syd, vilket hotar projektet i sin helhet. Regeringen har bestämt att staten inte ska
1269 bidra med sin del till att täcka kostnadsökningarna och projektet har stannat av helt. Det är
1270 allvarligt. För Vänsterpartiet är det självklart att det är Spårväg Syd som måste prioriteras
1271 framför motorvägen.

1272 Vi säger nej till nya motorvägar eftersom de stjäl resurser från kollektivtrafiken och leder till
1273 ökat bilberoende och ökade utsläpp. Vi har i alla instanser sagt nej till Förbifart Stockholm
1274 som nu byggs och Tvärförbindelse Södertörn som Trafikverket på uppdrag av regeringen

- 1275 planerar att bygga. Vi säger även nej till Östlig förbindelse. Vi kräver att alla nya vägbyggen
1276 omprövas utifrån de klimatpolitiska målen.
- 1277 Vi vill undersöka möjligheterna att omprioritera Roslagsbanans förlängning till T-centralen.
1278 Roslagsbanans förlängning till T-centralen är inte en kostnadseffektiv investering. Det finns
1279 åtskilliga andra investeringar i spårutbyggnad som är mer prioriterade och ger större fördelar
1280 för resenärerna.
- 1281 Bromma flygplats ska stängas och en ny klimatanpassad stadsdel med modern kollektivtrafik
1282 och billiga hyresrätter skapas. Arlanda i sin nuvarande storlek kan hantera framtidens
1283 flygtrafik. Det ska vara möjligt att åka kollektivt till ett lägre pris till flygplatsen. Trots
1284 utmärkt järnvägsförbindelse är det en liten andel som nu reser med tåg till Arlanda. Vi
1285 uppmanar regeringen att avsluta avtalet med A-train som nu har monopol på Arlandabanan
1286 och tar ut en stationsavgift. Stationsavgiften behöver försvinna och Arlandabanan ingå i
1287 Trafikverkets spår för att kunna brukas på det sätt som är bäst för samhället.
- 1288 Vänsterpartiet vill att Region Stockholm ska bli delägare i Oslo 2:55 för att verka för
1289 tågförbindelse till Oslo som möjliggör direktresor mellan Stockholm och Oslo med tåg som
1290 tar kortare tid än 3 timmar.
- 1291 **Levande landsbygd och skärgård**
- 1292 160 000 personer i Stockholms län lever på landsbygden. Vi vill att landsbygden ska leva och
1293 att all samhällsservice skall vara rättvist fördelad. Landsbygden och skärgården har stor
1294 betydelse för en hållbar region med ökad självförsörjning av livsmedel, för att ta upp
1295 koldioxid för att kompensera våra utsläpp, för storstadens friluftsliv och mycket mer.
- 1296 Region Stockholm ska verka för nödvändig utbyggnad av elnät och IT-nät så att alla
1297 fastboende, inklusive företag och distansarbetare, har en säker uppkoppling och att
1298 vattenförsörjningen är god. Den regionala utvecklingsplanen ska innefatta goda
1299 förutsättningar för jordbruk. En ökad lokal livsmedelsproduktion stärker regionen och gör den
1300 mer robust, därför ska inte heller åkermark bebyggas.
- 1301 Skärgårdens utveckling ska så långt som möjligt koncentreras till de så kallade kärnöarna
1302 genom detaljplanläggning inriktad på dagens hamnar och bebyggelsecentra och förses med
1303 fullvärdiga VA-system. Strandskyddet ska värnas och respekteras. Det gynnar både den
1304 svenska allemansrätten, djurlivet och biologisk mångfald. Det fiske som bedrivs ska vara
1305 hållbart och vattenmiljöer ska vårdas för att minska giftiga utsläpp och gynna djurlivet.
- 1306 Naturen är den största tillgången för boende och lokalt företagande och en förutsättning för en
1307 hållbar samhällsutveckling. Dess djurliv och biologisk mångfald måste skyddas och bevaras.
1308 Vi vill därför ha ett högt stöd till Skärgårdsstiftelsen som förvaltar en stor del av skärgården.
1309 Det investeringsstöd Region Stockholm har tillfört under en längre tid ska bestå. En större
1310 press för självfinansiering av Skärgårdsstiftelsen kan leda till en kommersialisering av

1311 skärgården som gör att endast personer med god ekonomi kan besöka och nyttja det som
1312 stiftelsen rår över.

1313 Skogsbruk i länet ska ske utan kalhuggning för att öka skogens funktion som kolsänka och
1314 skydda ekosystemet. Arbetet med återställning av våtmarker behöver accelerera. Den
1315 planerade nationalparken i den obebodda ytterskärgården bör utökas och få bestämmelser som
1316 tillgodoser rimliga behov hos skärgårdens befolkning. Region Stockholm bör i samarbete med
1317 Skärgårdsstiftelsen, stat och kommun verka för inrättande av nya naturreservat där så behövs.

1318 **Forskning och utveckling**

1319 Inom regionens verksamheter bedrivs mycket forskning särskilt på hälso- och
1320 sjukvårdsområdet. Här vill vi se ett ökat fokus på kvinnors hälsa, som annars tenderar att bli
1321 ett eftersatt område. Tillgång till sjukhusbibliotek med forskningsstöd och resurser till
1322 forskning om kultur och hälsa behöver också prioriteras inom regionens verksamhet.

1323 Region Stockholm måste ha en väl utbyggd infrastruktur för forskning som är till gagn för
1324 verksamheten. Det måste finnas tillräckligt med forskningstid och tillgängliga
1325 kvalitetsregister med fungerande inrapportering. Forskningen ska kunna vara patientnära och
1326 även kunna ske utanför Karolinska universitetssjukhuset genom en utvecklad
1327 primärvårdsforskning. Akademiskt primärvårdscentrum måste, tillsammans med övriga
1328 centrumbildningar och universitetsvårdcentralerna, värnas och utvecklas. Forskningen spelar
1329 en central roll både för bekämpandet av de stora folksjukdomarna och för att utveckla vården
1330 av patienter vars sjukdomar idag saknar tillräcklig evidens. Detta gäller exempelvis för
1331 ME/CFS-patienter (kroniskt trötthetssyndrom) vars situation skulle kunna förbättras avsevärt
1332 med ett förbättrat kunskapsläge.

1333 **Planera för kollektivtrafik vid nybyggen**

1334 Kollektivtrafiken ska byggas ut parallellt med att nya bostadsområden växer fram. Det är
1335 önskvärt att ny bebyggelse främst tillkommer i kollektivtrafikhärlösa områden och det är
1336 fundamentalt att kommunerna som har planmonopol ser till att det finns en rimlig möjlighet
1337 för regionen att leverera kollektivtrafik av god kvalitet vid byggande av nya områden. När nya
1338 bostadsområden byggs ska det finnas fungerande kollektivtrafik från första inflyttningsdagen
1339 så att invånarna inte tvingas bli beroende av bil. Det är därför viktigt att regionen har en nära
1340 dialog och samverkan med kommunerna. Kollektivtrafikens, cykel- och gångtrafikens
1341 framkomlighet måste prioriteras vid planläggning av nya områden och redan befintligt
1342 gatuutrymme omprioriteras till förmån för de klimatsmarta färdssätten. Vidare borde en mer
1343 klimatmedveten parkeringsnorm vid nybyggnation vara föremål för samverkan.

1344 **Utbildning och arbete ska inte vara en klassfråga**

1345 Andelen barn som efter grundskolan är obehöriga till gymnasiet ökar och utgör nu 11 procent
1346 av alla elever i regionen. En likvärdig och kompensatorisk skola är grunden till framtidens
1347 kompetensförsörjning. Att ha klarat gymnasiet gör enorm skillnad för hur väl en person klarar
1348 sig i samhället och fortsatt hälsa. Detta är i huvudsak en kommunal och statlig angelägenhet.

1349 Skillnaderna mellan kommunerna är stora. Vi vill se en större regional samordning och
1350 styrning av gymnasieskolornas och yrkesutbildningarnas utbud för att bättre matcha behov.
1351 Det är dyrt att starta en yrkeslinje jämfört med samhällsvetenskaplig linje vilket har lett till ett
1352 underskott av det första och ett överskott av det andra. Därför behövs styrning utifrån
1353 samhällets behov i stället för nuvarande marknadslösning. Folkhögskolorna kompletterar
1354 andra skolformer samt erbjuder en andra chans till gymnasiebehörighet. Ett bra stöd till
1355 folkhögskolorna gynnar både kompetensförsörjningen och folkhälsan.

1356 Region Stockholm ska ta ett större samordningsansvar för att möta de utmaningar som finns
1357 med matchning på arbetsmarknaden och kompetensutveckling som en grön omställning
1358 innebär. Omfattande gröna investeringar i bostäder, kollektivtrafik och energiförsörjning
1359 skapar jobb och kräver kompetens. Det behövs ett socialt ansvar med särskilda insatser för att
1360 nå människor som står utanför arbetsmarknaden. Det krävs också ytterligare arbete för att
1361 rekrytera personal till vården.

1362 **IV. 9 Kultur och folkbildning**

1363 **Folkbildning**

1364 Folkhögskolorna och studieförbunden har en samhällsutvecklande roll som möjliggörare av
1365 kultur. Det är på de här utbildningarna som många konstnärer, skådespelare eller författare
1366 börjar sin bana. Det är här människor utvecklas och ser nya sidor av sig själva, det är här
1367 många viktiga samtal och möten sker som berikar demokratin och enskilda människors liv.
1368 Studieförbunden är även länets största arrangörer av kulturevenemang.

1369 Region Stockholms stöd till studieförbund och folkhögskolor är en viktig del av stöd till en
1370 bred folkbildning. Det innefattar allt från rena yrkesutbildningar, språkkurser, en möjlighet att
1371 läsa in gymnasiet, förberedande kurser för att ta sig in på högre utbildning och studiecirklar
1372 för att berika personliga intressen, växa som människa eller lära sig något nytt tillsammans.
1373 Andelen som saknar examen från gymnasieskolan ökar och andelen varierar stort i olika
1374 kommuner. Samtidigt ser vi en grön omställning som kräver kompetensutveckling och en stor
1375 utmaning i matchning på arbetsmarknaden där många behöver utbildas för att möta
1376 rekryteringsbehov i bristyrken som tex undersköterska. Folkhögskolorna har en viktig roll att
1377 spela i den samhällsutveckling som behöver ske.

1378 **Fria kulturlivet**

1379 Vi måste på alla sätt försvara yttrandefriheten och den konstnärliga friheten som i dag hotas
1380 från olika håll. Vi vill värna det fria kulturlivets förutsättningar och öka stödet till det fria
1381 kulturlivet. Med ökat stöd kan Region Stockholm bidra till att invånarna fortsatt får god
1382 tillgång till kultur till rimliga priser. Stödet till kulturen ska innefatta alla typer av
1383 kulturyttringar, inte minst de nationella minoriteternas kultur och kulturarv.

1384 Inom det fria kulturlivet är ett överhängande problem brist på produktionslokaler,
1385 konstnärsateljéer samt skenande hyreskostnader för scener. Region Stockholm äger fastigheter

1386 som i vissa lägen kan stå outnyttjade under kortare eller längre perioder i samband med
1387 ombyggnad. Vi vill att dessa lokaler kan erbjudas kulturlivet.

1388 **Kultur för alla**

1389 Trots goda kulturpolitiska mål är det fortfarande många människor i länet som inte har
1390 möjlighet att delta i eller uppleva kultur och konstnärlig verksamhet. Tydliga påverkande
1391 faktorer är utbildning, klass och bostadsort. Barn och ungas tillgång till kultur är prioriterat.
1392 Kultursatsningarna i stockholmsregionen är mycket ojämnt fördelade och en stor del av
1393 kulturutbudet är centrerat till Stockholms innerstad. Vi vill att Regionen Stockholm tar fram
1394 en ny övergripande och sammanhållen kulturstrategi med mål som fångar regionens olika
1395 förutsättningar och som bygger på en ökad finansiering. Vi vill skapa möjligheter för alla
1396 människor i hela regionen att både ta del av och skapa kultur och ge de ekonomiska
1397 förutsättningarna för detta. Vi vill minska de geografiska och sociala ojämlikheterna i
1398 tillgången till kultur i regionen. Som det är nu satsar Region Stockholm minst i landet på
1399 kultur per invånare och har långt kvar till att ens använda en procent av regionens budget till
1400 kultur.

1401 **Kulturrese med SL**

1402 För att skapa synlighet för kulturaktörer och kulturscener i hela länet och ge fler möjlighet att
1403 upptäcka kultur vill Vi genom samarbete med kulturarrangörer erbjuda kulturrabatter till den
1404 som köper SL:s periodkort. Syftet är att öka synligheten för kulturarrangemang och därmed
1405 locka en större och bredare publik samtidigt som SL:s periodkort blir mer attraktiva.

1406 **Kultur i vården**

1407 Kultur och konst berikar människors liv och kan även bidra till förbättrad hälsa. Vi vill öka
1408 stödet till kulturen inom vården. Där spelar Region Stockholms kompetenscentrum för kultur
1409 och hälsa en stor roll. De arbetar med forskningsanknuten kunskapsutveckling och
1410 kunskapsspridning om evidensbaserade sätt att använda kultur i vården. De kulturaktörer som
1411 nu kontinuerligt bidrar med kultur på regionens sjukhus har under mandatperioden fått ett mer
1412 långsiktigt kulturstöd. Vi har drivit fram en förändrad stödform där verksamhetsstöd
1413 kombineras med projektstöd vilket möjliggör mer långsiktighet.

1414 Vid om- och nybyggnationen av vårdmiljöer och i kollektivtrafiken ska 1–2 procent av
1415 budgeten för byggprojektet avsättas till kultur och konstnärlig gestaltning vilket finansierar
1416 hela Region Stockholms konstbestånd. Hyrda och upphandlade lokaler bidrar inte ekonomiskt
1417 men har ändå att få del av Region Stockholms konstbestånd då upplevelsen av Region
1418 Stockholms vård ska vara lika oavsett regiform. Detta har lett till en enorm urvattning av
1419 konstbeståndet och att konstlagren är tomma. Vi vill ta fram förslag på hur en
1420 finansieringsmodell kan se ut som värnar och kompletterar procentsregeln och möjliggör
1421 tillräcklig finansiering för konstnärlig gestaltning.

1422 Vi vill att det på alla länets sjukhus ska finnas bibliotek som vänder sig till såväl patienter som
1423 personal. Bibliotek spelar en viktig roll för patienter som kan söka hälsoinformation eller vila

1424 tankarna från sin behandling. Det är särskilt viktigt för barn och unga att ha tillgång till
1425 bibliotekens utbud. Biblioteken är en resurs för personal som kan vidareutbilda sig och få
1426 tillgång till böcker nära sin arbetsplats.

1427 **IV. 10 Kompetensförsörjning och personalens arbetsvillkor**

1428 **24/7 verksamhet**

1429 Villkoren för personalen inom dygnetrunt-verksamheter måste förbättras. Normalarbetstiden
1430 ska förkortas med början för grupper i 24/7 verksamhet. Vi vill ha höjda ersättningar för
1431 obekväm arbetstid för både undersköterskor och sjuksköterskor. Möjligheten till att skriva av
1432 studielån för personal som arbetat länge inom regionen ska utredas. Medarbetare inom vården
1433 ska ha möjlighet till mer flexibla arbetsvillkor på individnivå gällande scheman och avtal.
1434 Den som på grund av livssituation kan tänka sig att jobba mer kväll och helg ska få göra det,
1435 men med kortare veckoarbetstid.

1436 **Administration ska ge stöd – inte vara börda**

1437 Problemet med ”överadministration” eller ”för mycket byråkrati” har uppmärksammats länge.
1438 Det lokala patientnära administrativa stödet har minskat medan den centrala administrationen
1439 ökat. I stället för att vara en stödverksamhet har administrationen ofta övergått till att bli en
1440 störverksamhet. Vi vill på allvar komma åt orsakerna för att minska denna börda.

1441 Vänsterpartiet har förslag på konkreta åtgärder, exempelvis; Minska mängden styrande
1442 centrala indikatorer som kräver uppföljning. Identifiera och avsluta icke vårdnära
1443 administrativa arbeten, uppdrag, projekt som inte är nödvändiga för att sjukhusen ska nå sina
1444 mål. Se över om tidsbegränsade chefsanställningar kan bli en policy i Region Stockholms
1445 sjukvårdsverksamheter för att få en mer verksamhetsnära ledning. Utveckla regionens
1446 lönepolitik med målet att stabsfunktioner och central administration inte bör vara löneledande
1447 före det patientnära yrkesutövandet.

1448 **Arbetsgivarpolitik**

1449 Region Stockholm är en av landets största arbetsgivare och har därför ett direkt stort
1450 inflytande i avtalsrörelse kring arbets- och lönevillkor. Region Stockholm ska verka inom
1451 Sveriges kommuner och regioner (SKR) för en långsiktigt hållbar arbetsgivarpolitik. Vi vill
1452 att Region Stockholm driver på för att SKR ska verka för en generell arbetstidsförkortning.
1453 Det duger inte att som stor arbetsgivare passivt gömma sig bakom SKR.

1454 **Arbetstidsförkortning**

1455 För att minska stressen och trygga hälsan för vårdpersonalen behöver tid ges för
1456 återhämtning. Vänsterpartiets mål är sex timmars arbetsdag med bibehållen lön. Men
1457 arbetstidsförkortning inom sjukvården kan och måste se olika ut beroende på verksamhetens
1458 uppdrag. Det kan handla om kortare arbetsdagar, kortare arbetsvecka eller anställningar där
1459 100 procents lön ges för 80 procents jobb. Som ett första steg mot en långsiktig
1460 arbetstidsförkortning ska Region Stockholm reglera ned veckoarbetstids-måttet, för

1461 vårdpersonal som jobbar årets alla dagar och tider, från dagens 38,25 timmar till 37 timmar i
1462 regionens 24/7-avtal.

1463 Ett arbetstidsförkortningsprojekt som inkluderar 1400 medarbetare på regionens akutsjukhus
1464 som sträcker sig över två år har startats 2025 tack vare Vänsterpartiet. Syftet är att ge
1465 sjuksköterskor och undersköterskor på operationsavdelningar rätt till betald återhämtning.
1466 Forskning är kopplad till uppföljning och erfarenheterna ska tas tillvara för att gå vidare med
1467 liknande arbetstidsförkortning i andra verksamheter.

1468 **Kompetensförsörjning och vidareutbildning**

1469 För att medarbetare och verksamheter ska utvecklas ska Region Stockholm ge vårdpersonalen
1470 tillgång till vidareutbildning med bibehållen lön. En rimlig målsättning är att 15 procent av
1471 arbetstiden ska vara fortbildningstid. Undersköterskor ska likt övriga inom vårdprofessionerna
1472 erbjudas betald specialistutbildning. Vidareutbildning är särskilt viktigt inom primärvården
1473 som ska ta över mycket vård från sjukhusen. Dagens produktionsstyrda ersättningssystem ger
1474 dåliga möjligheter till fortbildning, vilket på sikt försämrar primärvården. De privata
1475 vårdgivarna saknar ofta infrastruktur för att kunna erbjuda kvalitativa utbildningsplatser.
1476 Nyutexaminerade sjuksköterskor ska erbjudas ett kliniskt basår och nya undersköterskor ett
1477 traineeprogram på akutsjukhusen.

1478 En stor utmaning med kompetensförsörjningen i Region Stockholm är tillgången på praktik-
1479 och utbildningsplatser. Privat verksamhet har inte haft samma krav på sig som akutsjukhusen
1480 och verksamheter i egen regi vad gäller att utbilda vårdpersonal och studenter i regionen.
1481 Därför ska tillgången på praktik- och utbildningsplatser säkras genom verksamhet i egen regi
1482 samt genom krav i avtal med privata utförare, där antalet platser och dess kvalitet sedan måste
1483 följas upp av Region Stockholm på ett bättre sätt än idag. Vi vill att ST-utbildning för läkare
1484 inom specialiteter där professionen bedömer så lämpligt, ska utgå från större enheter för att
1485 säkra nödvändig behörighet hos specialisterna.

1486 **Krav på privata utförare och underleverantörer**

1487 Region Stockholm finansierar en vildvuxen flora av privata utförare och entreprenörer. Det är
1488 av mycket stor vikt att arbetsvillkoren i dessa verksamheter är bra. Det ska vara kollektivavtal
1489 och seriösa villkor. Inga upphandlingar ska kunna vinnas genom dumpade löner och pressad
1490 arbetsmiljö för personalen. Krav på kollektivavtal och maximalt två underentreprenörsled är
1491 två enkla åtgärder för att stärka arbetsmiljön, förebygga lönedumpning och trygga personalens
1492 rättigheter i de privatdrivna verksamheterna.

1493 I upphandlad vård och trafik har Region Stockholm näst intill obefintligt inflytande över
1494 personalens arbetsvillkor och arbetsmiljö. För att kunna styra dessa frågor och för att säkra
1495 framtidens kompetensförsörjning är Vänsterpartiets mål att alla välfärdens kärnverksamheter
1496 ska drivas i egen regi.

1497 I kollektivtrafiken är all drift av trafiken upphandlad. Vi ser hur det leder till press på
1498 försämrade arbetsvillkor. Personalens arbetsvillkor måste börja förbättras omgående. Vi vill
1499 därför att trafikförvaltningen tar ett större ansvar för arbetsmiljö, utbildning och
1500 kompetensfrågor för all personal som arbetar i kollektivtrafiken. Tills dess att målet om att
1501 trafiken ska bedrivas i egen regi realiserats, ska SL ställa krav på kollektivavtal, bra
1502 arbetsmiljö, kompetensutveckling, meddelarfrihet samt tillgång till utrymmen för rastrum och
1503 personaltoalett.

1504 **Offensiv personalstrategi**

1505 Vi vill se en kraftsatsning på personalen. Utveckla en personalstrategi för långsiktig
1506 personalförsörjning och kvalitetsutveckling. Region Stockholm ska ligga i framkant som
1507 arbetsgivare för goda arbetsvillkor och personalinflytande.

1508 Hög personalomsättning medför stora kostnader. Det ska löna sig att stanna kvar på en
1509 arbetsplats, byta jobb ska inte vara den enda möjligheten att få höjd lön. Många som byter
1510 jobb är missnöjda med pressade arbetsvillkor, dåliga arbetstider och låga löner. För att
1511 säkerställa en god löneutveckling ska regionen införa ett system med permanenta lönetrappor
1512 för personal som stannar kvar i verksamheten. Fast anställning och heltid ska vara normen i
1513 regionens verksamheter.

1514 **Tystnadskultur**

1515 Att förbättra vården är en viktig drivkraft för många vårdanställda. Tyvärr har delar av Region
1516 Stockholms sjukvård en ökänd tystnadskultur och handlingsutrymmet för medarbetare och
1517 chefer att förändra är litet. Läkarförbundet genomförde en undersökning om tystnadskultur på
1518 Karolinska Universitetssjukhuset som visade att 70 procent av läkarna upplevde en
1519 tystnadskultur på arbetsplatsen och att 40 procent av de fackliga företrädarna hade mötts av
1520 repressalier när de framfört kritik. En offentlig sjukvård som tystar ner personal hör inte
1521 hemma i en demokrati, och är ett hot mot patientsäkerheten. Regionen måste lyssna på sina
1522 medarbetare och fackförbund, och tystnadskulturen ska med alla medel motverkas. Regionen
1523 ska verka aktivt för att medarbetaren ska kunna, vilja och våga hjälpa invånarna. De som leder
1524 vårdens organisation ska vara grundade och förankrade i de beslut som tas.

1525 **IV. 11 Ekonomi, styrning och stöd**

1526 **Effektiv användning av skattemedel**

1527 Region Stockholm är en mycket stor organisation som förvaltar miljardbelopp av
1528 skattebetalarnas pengar. Regionledningskontoret behöver stärka sin roll för samordning
1529 mellan förvaltningarna, för ökad kostnadskontroll och stävande av en administrativ
1530 överbyggnad som inte gagnar kärnverksamheterna. Om inte denna stramhet finns riskerar alla
1531 ekonomiska utmaningar att resultera i nedskärningar i kärnverksamheterna.

1532 **Fördjupad demokratisk styrning**

1533 Den demokratiska styrningen av regionen ska fördjupas på alla nivåer. Medborgarna och
1534 politiken ska ha insyn och det ska vara tydligt var och av vem viktiga beslut fattas. Där
1535 beslutsmakt lagts ut på privata aktörer eller styrelser med begränsad möjlighet till insyn är vår
1536 inriktning att makten ska återföras till de demokratiskt valda organen.

1537 Den beställar-utförarmodell som tillämpas i regionen leder till ökad byråkrati och
1538 administrativa kostnader. Modellen ska avskaffas. Vi vill införa en modell som bygger mer på
1539 samarbete och utveckling. På verksamhetsnivå ska regionen tillämpa tillitsbaserad styrning
1540 och lämna detaljstyrning med New Public Management som grund i det förflutna.
1541 Personalens kompetens, arbetsglädje och inflytande är kärnan för att styra effektivt mot god
1542 kvalitet.

1543 **Hållbarhet – från ord till handling**

1544 Region Stockholm har höga ambitioner i policy för hållbarhet - ekologiskt, socialt och
1545 ekonomiskt. Den sociala hållbarheten omfattar bland annat arbetet för att främja jämställdhet,
1546 funktionsrätt och nationella minoriteter som är mycket viktigt för Vänsterpartiet. Svagheten i
1547 arbetet är att det är långt mellan de fina orden i policy och konkret handling som förändrar.
1548 Det behövs mer av handfasta insatser och riktlinjer för hur social hållbarhet integreras i
1549 verksamheterna på ett flexibelt och ändamålsenligt sätt. Uppföljning av Region Stockholms
1550 hållbarhetsmål ska vara en integrerad del av budgetprocess och verksamhetsuppföljning.

1551 **Idéburna organisationer**

1552 Idéburna organisationer, som inte har vinstintresse, spelar en viktig roll i svensk välfärd och
1553 de har särskild kunskap som är viktig för att möta förändringar och problem i samhället.
1554 Region Stockholm har mycket att vinna på att samverka med den idéburna sektorn. Det sker
1555 med fördel genom ett så kallat idéburet offentligt partnerskap (IOP), en form av samverkan
1556 mellan offentlig och idéburen verksamhet. IOP ska aktivt tillämpas så att regionen verkligen
1557 drar nytta av de idéburna organisationernas kompetens, erfarenhet och andra resurser. Den
1558 nya möjligheten med reserverade upphandlingar är ytterligare en möjlig form för samverkan.

1559 **Lokaler**

1560 Lokaler som används i verksamheterna ska ägas av Region Stockholm. Det finns tydliga
1561 ekonomiska fördelar med att själv äga, i stället för att hyra från en privat aktör. Att äga de
1562 egna lokalerna ökar också möjligheten att flexibelt garantera tillgången till lokaler och att
1563 snabbt anpassa lokalerna för nya behov. Dessutom säkerställer eget ägande att regionen har
1564 tillgång till lokalerna för att upprätthålla långsiktigt underhåll. Fördelen med att själv äga sina
1565 lokaler är att även miljöanpassning av lokalerna kan ske mer effektivt, när frågan inte behöver
1566 lösas i förhandlingar med privata värdar. Genom eget ägande får vi de bästa verktygen för att
1567 främja miljön och minska energiförbrukningen i den egna verksamheten. Vi vill certifiera
1568 regionens byggnader enligt LEED och/eller Miljöbyggnad.

1569 Locum är Region Stockholms fastighetsbolag. Hyressättningen har stor betydelse för
1570 verksamheternas ekonomi. Vi vill ha nya ägardirektiv till Locum avseende policy för
1571 hyressättning. Inriktningen ska vara att ha modeller som ger lägre lokalkostnader för
1572 verksamheterna.

1573 **Politikerarvoden**

1574 Politiken ska ha goda villkor att verka för att ha förmåga att styra och ha insyn i en sådan stor
1575 organisation som Region Stockholm. Politiker ska ha arvoden som motsvarar arbetsinsats och
1576 ansvar. Partistödet ska ge förutsättningar för partierna att vara medborgarnas kanal in i
1577 regionpolitiken. Samtidigt får inte arvoden vara orimligt höga. Då urholkas medborgarnas
1578 förtroende för politiken. Vi vill därför justera politiska arvoden så att de högsta arvodena
1579 sänks.

1580 **Stödfunktioner i egen regi**

1581 Vi ser fördelar med att bedriva servicearbete i egen regi, då förutsättningarna för samarbete
1582 och utveckling blir bättre. Rengöring och underhåll är områden som regleras av hälso- och
1583 sjukvårdslagen. Så kallad Facility Management (FM) som är hanteringen av allt som rör
1584 skötseln av fastigheter, som fastighetsservice, lokalvård, kontorsservice, konferensservice,
1585 telefoni och kundtjänst, säkerhet och produktionsservice är exempel på vad som bör bedrivas i
1586 egen regi

1587 **Trafikplaneringsprocessen**

1588 Årligen tas ett trafikförändringspaket fram som innebär justeringar av befintliga
1589 linjesträckningar, nedläggning av gamla respektive införande av nya linjer, samt översyn av
1590 trafikering och turtäthet. Det är angeläget att processen är demokratisk och transparent
1591 speciellt när det behöver prioriteras med knappa resurser.

1592 Vi vill att denna viktiga process demokratiseras och att representanter från trafiknämndens
1593 samtliga partier får delta vid de politiska samråden. Det är viktigt för möjligheten till insyn
1594 och påverkan, samt viktigt för att kunna ge undrande väljare svar på varför förändringar sker.
1595 Kommunernas remissvar och trafikförvaltningens svar till kommunerna ska behandlas av
1596 trafiknämnden innan beslut tas om trafikförändringarna.

1597 Investeringar ska styras av behoven. Idag är många större projekt framförhandlade med
1598 medfinansiering av kommuner och staten. Det innebär att vilka projekt som blir av styrs av
1599 vilka kommuner som har råd, inte av vilka investeringar i regionens kollektivtrafik som skulle
1600 göra störst nytta. De framförhandlade investeringarna måste följas upp och behov i kommuner
1601 som inte har råd med medfinansiering får inte bortprioriteras.

1602 **Upphandling**

1603 Vi ser med oro på de stora budgetfördyringar och osäkra kalkyler som präglar många av
1604 regionens upphandlingar. För att säkerställa att offentliga medel används effektivt och att

1605 upphandlingar blir en motor för klimatomställningen krävs skärpta krav och bättre kontroll
1606 genom hela processen.

1607 Vi vill att regionens upphandlingar ska bidra till en hållbar framtid genom att omfatta hela
1608 klimatfrågan. Det innebär att vi tex. säkerställer cirkularitet inom sjukvården, fossilfri
1609 energiförsörjning för sjukhus och byggnader samt hållbara materialval för
1610 infrastrukturprojekt. Vi driver också på för att all godstransport och kollektivtrafik som
1611 regionen upphandlar ska vara helt fossilfri.

1612 För att motverka kostnadsöverdrag och säkerställa att klimathänsyn vägs in i varje steg kräver
1613 vi att oberoende klimat- och kostnads kalkyler genomförs innan beslut om större
1614 upphandlingar. Genom att prioritera gröna investeringar och innovativa lösningar kan vi
1615 samtidigt skapa nya arbetstillfällen i regionen och stärka ekonomin i takt med omställningen
1616 till ett hållbart samhälle.

1617 **Öppen bokföring**

1618 För att begränsa vinstuttag och öka insynen bland aktörer som har avtal enligt lagen om
1619 valfrihetssystem (LOV), lagen om offentlig upphandling (LOU) och direktavtal bör så kallad
1620 öppen bokföring tillämpas. Det innebär att Region Stockholm kan ha full insyn i vårdgivarens
1621 egen bokföring och redovisningssystem för att säkerställa att oskäliga vinster inte tas ut och
1622 att resurser kommer verksamheten till gagn. Transparensen leder till att färre oseriösa aktörer
1623 överhuvudtaget ger sig in på marknaden samtidigt som det gynnar de vårdgivare som gör rätt
1624 för sig.

- 1626 15-minutersstaden, 34
- 1627 24/7 verksamhet, 39
- 1628 Administration ska ge stöd – inte vara
- 1629 börda, 39
- 1630 Akutsjukvård, 19
- 1631 Anpassning till ett förändrat klimat,
- 1632 31
- 1633 Arbete och näringsliv, 33
- 1634 Arbetsgivarpolitik, 39
- 1635 Arbetstidsförkortning, 40
- 1636 ASIH – avancerad sjukvård i hemmet,
- 1637 19
- 1638 Barn och unga, 19
- 1639 Barn och ungdomspsykiatri, 17
- 1640 Biologisk mångfald, 31
- 1641 Bostadsförsörjning, 34
- 1642 Cancervård, 20
- 1643 Cirkularitet och återvinning, 32
- 1644 Cykla mera, 32
- 1645 Dynamisk trafik, 28
- 1646 Effektiv användning av skattemedel,
- 1647 41
- 1648 Elektrifiering, 28
- 1649 Energiförsörjning, 32
- 1650 Folkbildning, 37
- 1651 Folkhälsa, 17
- 1652 Forskning och utveckling, 36
- 1653 Fria kulturlivet, 38
- 1654 Funktionsrättskonsekvens, 25
- 1655 Färdtjänst, 26
- 1656 Fördjupad demokratisk styrning, 41
- 1657 Förlossningsvård, 24
- 1658 Gatuutrymme, 29
- 1659 Hjälpmedel, 26
- 1660 Hållbar regional utveckling, 35
- 1661 Hållbarhet – från ord till handling, 42
- 1662 Idéburna organisationer, 42
- 1663 Infrastruktur – kollektivtrafik före
- 1664 motorvägar och flyg, 35
- 1665 Klimatarenor i samarbete med
- 1666 näringslivet, 32
- 1667 Kombinerad mobilitet, 29
- 1668 Kompetensförsörjning och
- 1669 vidareutbildning, 40
- 1670 Konsumtionsbaserade utsläpp, 33
- 1671 Krav på privata utförare och
- 1672 underleverantörer, 40
- 1673 Kultur för alla, 38
- 1674 Kultur i vården, 38
- 1675 Kulturrese med SL, 38

- 1676 Kulturrese på SL, 38
- 1677 Kvinnors hälsa, 24
- 1678 Könsdysfori, 24
- 1679 Levande landsbygd och skärgård, 35
- 1680 Lokaler, 42
- 1681 Maten, 33
- 1682 Norrtäljemodellen, 21
- 1683 Närakuter, 21
- 1684 Offensiv personalstrategi, 41
- 1685 Planera för kollektivtrafik vid
- 1686 nybyggen, 37
- 1687 Politikerarvoden, 42
- 1688 Reklam i kollektivtrafiken, 29
- 1689 Samverkan, 26
- 1690 Skärgårds- och pendelbåttrafiken, 29
- 1691 Snabbussar - BRT, 29
- 1692 Solidarisk sjukvård, 22
- 1693 Spärrfri kollektivtrafik, 30
- 1694 Stödfunktioner i egen regi, 43
- 1695 Tandvård, 17
- 1696 Taxor, 30
- 1697 Tillgänglighet i kollektivtrafiken, 27
- 1698 Trafikplaneringsprocessen, 43
- 1699 Trygg och välkomnande
- 1700 kollektivtrafik, 30
- 1701 Trängselskatt, 31
- 1702 Tystnadskultur, 41
- 1703 Ungdomens hus, 22
- 1704 Ungdomsmottagningarna, 18
- 1705 Upphandling, 43
- 1706 Utbildning och arbete ska inte vara en
- 1707 klassfråga, 37
- 1708 Vaccinationsmottagningar, 18
- 1709 Vuxenpsykiatri, 22
- 1710 Vårdcentralen – en plats för den nära
- 1711 vården, 18
- 1712 Vårdplatser som räcker till, 23
- 1713 Vårdval, 23
- 1714 Äldresjukvård, 27
- 1715 Ätstörningsvården, 23
- 1716 Öppen bokföring, 43

